

BUDAPESTI NAPLO

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: Felelős szerkesztő:
VÉSZI JOZSEF. BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 írt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Az ipar kvótája.

Budapest, május 18.

(n.) Beszéljünk még egy kicsit a másik kvótáról. Arról, melyet kapunk kellene, s amelyet eddig nem kaptunk meg. Ma már könnyebb szívvel beszélhetünk róla. Mivel hogy meg fogjuk kapni. Egészen biztos, hogy meg fogjuk kapni. Ma már kiirhatjuk, hogy a hadsereg és haditengerészet ipari szükségleteit a kvóta arányában a magyar ipar fogja ezentul szállítani. Minden szükségletét, akár készül most Magyarországon valamely iparcikk, akár nem. Elvégezte ezt a hadügyi kormány a magyar kormány. Ezért írunk most ismét erről a kvótáról, amelyet a magyar ipar eddig nem kapott meg, de ezentul meg fog kapni.

A hozzávetőleges számítás szerint évi 30—40 millió koronára tehető rendes hadügyi és tengerészeti ipari szükségletből a magyar iparnak eddig alig jutott valamivel több mint három millió korona, és azt is négy-öt vállalkozó vette el, akiknek némelyike még csak nem is vehető komolyan a magyar ipar szempontjából. Azt mondják, vásárol a hadsereg lovat, szénát, meg zabot annyit Magyarországon, hogy többet tesz a kvótánál, miért zúgolódnak hát a magyarok! Csak hogy nem zabról meg lórol van itt szó, hanem a magyar iparról. Arról, melynek fejlesztésére nagy erőfeszítéseket tesz a magyar állam, melynek izmosítására és növelésére óriási anyagi áldozatokat hoz évről-évre, melynek mindent adhat és ad, csak munkát nem, azt, amivel legjobban fejleszthetné.

A pénzt a magyar állam elköltheti, munkát azonban csak az osztrák ipar kap.

Ez nem igazság, de még csak nem is méltányosság. S ezért emelte fel szavát élénkebben, mint bármikor, a múlt évi magyar delegáció és határozatot hozott, mely anya-

gául szolgált a folyó évi delegációnális vitáknak is. Ezek a viták nagyon becsesek voltak nekünk, mert olyasmit tudunk meg belőlük, ami egyébként talán rejtve maradt volna, jóllehet érdemes nemcsak a feljegyzésre, hanem a megőrkítésre is.

Azt tudtuk meg azokból, hogy a mihez nem mert hozzányulni eddig egyetlen magyar kormány és kereskedelmi miniszter sem, még a vasakaratu Baross Gábor sem, azt megbolygatta, abba erős kézzel belenyúlt a Széll-kabinet és annak egyik oszlopos tagja, Hegedüs Sándor, aki ezzel is megmutatta, hogy ott, ahol a magyar ipar érdekeiről van szó, legelő jár, legelő áll.

Megtudtuk azt, hogy nem a delegáció határozata hozta rendbe ezt a régen vajdó kérdést, hanem a kormány, illetve a kereskedelemügyi miniszter, aki még múlt évben, akkor, mikor az új kvóta megállapított, nyomban gondoskodott róla, hogy Magyarország ipara megkapja a közös hadsereg és haditengerészet ipari szükségleteiből azt, ami jog szerint megilleti: a kvóta arányának megfelelő hányadot.

De nemcsak végösszegében, ami ipari szempontból elvégre nem oly fontos, hanem iparáganként külön-külön, vagyis meg fogja kapni abból a nagy szükségletből a maga teljes részét a textil-, bőr-, gép-, fém-, hajó- s mindmennyi más iparág, — mindegyiknek meglesz az a biztos munkája, mely a gyáripár egészséges fejlődéséhez szükséges.

A Hegedüs akciója ipari szempontból még azért is fontos, mert módot nyújt arra is, hogy megszűnjék két anomália, amely az ipari termelést károsan befolyásolja. Egyrészt vége fog szakadni annak, hogy egyes gyárosok monopolizálják a hadügyi szállításokat és csak erre berendezkedve, piacra nem termelnek; másrészt az, hogy ugyanezek a gyárosok némelyike kis hazai telepeikkel any-

nyit szállítsanak, amennyit nem is gyárthatnak itteni gyáraikban, vagyis a magyar ipar csak cégér és még az sem válik a magyar ipar hasznára, ami látszólag annak jutott.

A különleges hadseregszállítók korszaka régen lejárt már, az ilyen gyárakból semmi haszna sincs a hazai iparnak, akár nem is volnának, vagy maga az állam állítana magának gyárakat. A szállítások arra valók, hogy bizonyos alap-munkát biztosítsanak az iparosoknak, mely képesítse őket arra, hogy a piaci versenyt könnyebben bírják ki. Ha olyan gyárak, melyek piaci cikkeket nem termelnek, teljes szállítóképességükre közszállításokkal láttatnak el, mily egészségtelen verseny teremtetik mesterségesen azokkal szemben, akik a piaci versenynyel küzdenek, a külföldi behozatalt kiszorítani igyekeznek és ezzel az országnak tesznek hasznat. És mégis ezekkel szemben bánt az állam mostoháiban, vagyis bünteti az érdemet és jutalmazza a nyereszedést.

Ennek véget fog vetni az, hogy ezentul a hadseregszállító konzorciumokat a magyar kereskedelmi miniszter fogja megalakítani, abba minden számbavehető és biztosítékot nyújtó gyáros be fog vétetni és a szállítás ellenőrzését a magyar kereskedelmi miniszter fogja gyakorolni. Vagyis igazság lesz, a magyar ipar valódi érdekei fognak érvényesülni, a visszaélés ki lesz zárva, ennek révén pedig évről-évre milliók és milliók folynak vissza az országba a hadseregért hozott áldozatokból.

Az évről-évre növekedő áldozatok, melyeket a hadseregért a nemzet hoz, mélyen vágnak bele a nemzet testébe. De könnyebb lesz azokat meghozni, ha visszatérül azokból az országot megillető rész, megtermekenytve az ország iparát és ennek révén kenyeret biztosítva a munkások ezreinek.

A kormány és Hegedüs Sándor érdeme elvülhetetlen ez ügyben, hatalmas élő

T Á R C A.

Juliette válópöre.

(Premiére a Nemzeti Színházban.)

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Ábrányi Emil.

Azért, hogy Feuillet Oktáv nem írja le pontosan a csatakos dolgokat és írásaiban jobban szereti az illatot, mint a bűdösséget: azért mégse nézzék le tulságosan a fiatal óriások. (Aki többnyire korán megvénült, testben-lelekben kiaszott törpék.)

Akárhogy gondolkozunk ideális hajlamairól, akárhogy érezzük, hogy tulságosan lovagias, tulságosan nagylelkű alakok szerepelnek regényeiben és drámáiban: az arisztokratikus köröknek és a régi *Revue des deux Mondes*nak ez a kedvelt írója poéta volt és a szép-prózáján igazi mestere.

Miben áll Feuillet Oktáv állítólagos elavultsága? Hiszen nem festett ő mindig rózsaszínnel, nem lóbatl örökké tömjént, mint holmi romantikus írodalmi sekrestyész, nem mindig hordott körül limonádót és cukros vizet a szalonokban, mint az elegáns világ lívrész regényírója. Az előkelő házasságtörőknek ugyancsak odamondogatót, nem kimélte a főúrang asszonyok titkos bűneit, egész esomé rosszat, egész sor romboló szenvedélyt leplezetlenül színpadra vitt hü és leverő realizmussal.

A Camors grófban erős bűnök ütköznek össze; Delid-ban a szivtelen, szeszélyes mondané-asszonyt, aki megszökik a tenoristával, míg tönkretett régi szeretője elhagyatva haldokol,

kegyetlen igazsággal tünteti föl; a Párisi regényben a kiélt, romlott rouék megdöbbentő katasztrófát kapjuk; a *Séfinz*-ben Blanche méreggel öli meg magát; *Fülöp szerelmében* a féltékeny marquisné már-már gyilkosságra vetemedik, hogy vetélytársát eltegye láb alól; *Julid*-ban a főszereplő előttünk hal meg a színpadon; *Chamillac*-ban is csaknem tragikus a levegő.

Nem mondhatja senki, hogy Feuillet nem ismerte a társadalmat; hogy pszichológiája nem az igazság szemüvegén keresztül nézi az embereket; hogy nem volt bátorsága lerántani a leplet a bűnökről és csak az élet szebb oldalával foglalkozott; hogy csupa idyllt és pásztorjátékokt írt, mint Marivaux és Florian.

Mi magyarázza meg hát azt az általános érzést, hogy Feuillet Oktáv elavult? Talán a következő okokban rejlik ennek a magyarázata: Feuillet műveiben nincs meg a tudományos boncolással vetekedő részletes analízis; témái közül hiányoznak a nagy perverzítások; nem csinál külön célt az érdekes bűnök leírásából; nem részletezi gazdag virtuozitással azt, ami aljas és ocsmány, ami sötét és emberi lélek és társadalom fenekén; írói toalettte mindig distingvált, nem tapad hozzá semmi a nagy, komoly erkölcsi csatornatisztító szennyből; a rutát nem tette studiuma tárgyává, sőt teljesen kiküszöbölte munkáiból; lelkét nem hatotta át a mai kor leghatalmasabb, legmodernebb eleme: a Schopenhauer filozófiája; nincs semmi érzése a cinizmus és a frivolitás iránt; nem kételkedik a jóban, nem lát sötétet s ahol csak lehet, a nemesnek, az ártatlannak, a lovagiasnak, a nagylelkűnek szerzi meg a végső diadalt; nem úgy dolgozik, mint orvos, természettudós, pszikiáter, morál-statisztikus, hanem mint poéta; szeret szépen írni, gyakran a nyers igazság rová-

sára is; realizmusa válogatos és teljesen hiányzik belőle az, ami nekünk legjobban imponál: a durva, kiméltelen erő.

Husz év óta olyan nagyot változott az ízlés, hogy Feuillet a maga szép, előkelő stílusával, kényes és válogatos realizmusával tulságosan könnyűnek, felületeseznek, elavutnak látszik. Ha most látjuk két legköltőibb, legszebb darabját, az *Erdő szépet* és a *Szegény ifjú történetét*, szinte azt hisszük, hogy nincs bennük semmi természetes; hogy ezek az üres alakok meg vannak töltve szépen kicirkalmazott akadémikus frázisokkal; hogy ezek a nagylelkű, nemes érényekben gazdag emberek valami bábszínházból szabadultak el.

A Juliette válópöre nem fogja nálunk gyarapítani Feuillet nimbuszát. Ha már a Nemzeti Színház Feuillettel akarta ékesíteni kopott játékindjét, bőlebben eszelekedett volna, ha visszanyúl a francia mester régebbi darabjai közé és fölleveníti például a *Séfinz*-et. Ebben legalább hatáso szerepet adhatott volna Márkus Emiliának.

A Juliette válópörében sablonos dolgokkal találkozunk. A kimerült Feuillet ismétli benne egy-két gavallér-alakját és nagylelkű emberét, de a másodszori felöntés minden zamat nélkül való.

Roger D'Épinaynek viszonya volt De Chagres herceg szép feleségével, Klotilddal. A herceg, aki büszke, féltékeny és rettenetes párbajjívó (mint a Feuillet hercegei általában), egyszer azon a ponton állott, hogy a bűnös viszony nyomára jöjjön. A hercegnő megrémült (attól félt, hogy a herceg, aki huszonöt lépésműl biztosra vett minden magányos szunyogot, mind a kettőjüket megöli) és rábírta kedvesét, hogy vegye feleségül hirtelenében Cérences kisasszonyt.

Tizenhete hónappal a házasság után a szép

szobrok gyanánt állnak a közvélemény előtt, minden egyes gyár és munkás áll mellélakul a szobor mellett: közben áll a munka, mint főalak, a munka, mely a Széll-kormányt és különösen Hegedűs Sándor kereskedelemügyi minisztert működésében jellemzi s mely új alapjait veti meg a magyar iparfejlesztésnek.

Lehet, hogy a hatás nem lesz oly gyors, mint óhajtott, de azért elég gyors lesz. Ma még van egy egész sorozata az olyan iparágnak, melyekben a magyar ipar nem szállítóképes, — ezeket kell most meghonosítani és növelni. De az alkotás most már könnyen fog menni. Mert megvan hozzá a kellő alap: az új gyártelepekre váró biztos, tartós és gyümölcsöző megrendelések képében.

A delegációk.

Budapest, május 18.

Ma kemény napja volt Krieghammer hadügyminiszternek a magyar delegáció hadügyi albizottságában. Kemény ostrom alá fogták a rendkívüli kiadások miatt s erős szigorral folyt az alkotmányos ellenőrzés munkája. Megelégedéssel konstatáljuk, hogy a hadügyminiszter ur magatartása teljesen kifogástalan volt. A kívánt felvilágosításokat bizalmasan bár, de teljes őszinteséggel megadta.

Beszámolt a multa névre az összesen 40 milliónyi póthitel hovaforrásáról. Felvilágosításokat adott a puskakészletekről, a megrendelt löszerekről és megnyugtatta a delegációt, hogy ezen a téren véderőnk harc-képessége tökéletes. Teljes nyíltsággal referált a tüzérserg fegyverreformjának kérdéséről is, megvilágítva az ügy mostani állását s kijelölve a valószínű megoldás irányát.

A bizottságra igen jó benyomást tett a hadügyminiszter viselkedése, aki nem nagyképűsködött és nem titkolózott, hanem megmutatta, hogy világos tudatában van parlamenti felelősségének. Abból a helyes felfogásból indult ki, hogy a delegációnak nemcsak joga, de kötelessége is, hogy alapos tájékozást szerezzen a hadsereg felszerelésének mértéke és módszere felől, mert különben nem tudná az ellenőrzést hathatósan gyakorolni. Sem faggatást, sem ellenséges indulatot nem gyanított a bizottság eljárásában. Mert jól tudta, amit alkotmányos miniszternek tudnia kell és tudnia illik, hogy a delegáció nem akara véderőtől megvonni semmi olyat, amire igazán szüksége van, hanem csupán meggyőződést kíván szerezni

közvetítő meglátogatja Juliettet, Roger D'Epinay nejét, aki éppen lampionos kerti mulatságot rendez falusi jószágán. A fiatal asszony nagyon boldog, de jökekvét csakhamar megzavarja egy névtelen levél. Az anonim levélről, aki nem más, mint Sartigny ur, egy párisi gavalier, aki udvarol a szép asszonynak és így akarja hozzájutni a kedves falathoz, figyelmezteti Juliettet Klotild és D'Epinay Roger viszonyára. Van Juliettenek egy másik barátja, egy őszinte barátja, aki valamikor szerette és most jó tanácsokkal szolgál neki: Pierre de Rhodes, ügyvéd. Ez a nagylelkű házibaráta a levél tartalmát aljas hazugságnak deklarálja; de jön Sartigny ur és elvezeti Juliettet egy bokor mögé, ahol kihallgathatja Roger és Klotild intím párbeszédét. A dialóg nagyon világos. Juliette egy kissé elájul, azután elhatározza, hogy válopört indít D'Epinay ur ellen.

Roger, a gentleman férj, nem védi magát, büszkén és dacosan hallgat és hozzájárul mindenhez, amit Juliette akar. Pierre, a nagylelkű jogtanácsos, a válásra vonatkozó törvény paragrafusából szabad előadást tart az asszonynak, azután — mikor látja, hogy Juliette hajthatatlan — megjelöli a válás egyetlen plaubizális módját: Roget leveleket ír valami ballerínához és a kompromittáló leveleket az asszony ügyvédje betervejti a törvényszékhez. Így a válást rövid uton ki fogják mondani és a gyanakvó herceg, a rettenetes pisztolylovó, sem tud meg semmit.

Időközben a herceg lefordul a lováról és meghal. Roger, a gentleman-férj, aki még mindig egy földi alatt lakik a feleségével (bár más lakosztályban), tanácsot kér Juliettetől: mit csináljon? Elvegye-e feleségül az özvegy hercegnét? Az okos és szilárd Juliette határozottan azt ajánlja, hogy vegye feleségül az özvegy hercegnét. Izen ám, feléli a gavalier férj — csak-

az elkerülhetetlen szükségletre s ennek is a kl-elégítést összehangzásba kívánja hozni az ország gazdasági erejével. A bizottság épp oly lelkiismeretesen járt el tisztében, mint a közös hadügyminiszter a magáéban. Ellenőrizett, de nem akadékoskodott. Birált, de kakán csomót nem keresett. S megszavazta mindazt, amit a véderő harc-képessége érdekében meg kellett szavazni.

Az érdekes ülésről a következőkben számolunk be:

(Hadügyi albizottság.)

A magyar delegáció hadügyi albizottsága ma délelőtti 11 órakor gróf Szapáry Gyula elnöke alatt folytatta a hadsereg költségvetésének tárgyalását. Jelen voltak: A közös kormány részéről báró Krieghammer közös hadügyminiszter, báró Spaun tenger-nagy, a tengerészeti osztály főnöke és a szakelődök; a magyar kormány részéről Széll Kálmán miniszter-elnök, báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter, Lukács László pénzügyminiszter és Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter.

Az albizottság legelőbb is a hadsereg rendkívüli szükségleteinek eltérését tárgyalta.

Az I. cím 1. tételénél (kézi lőfegyverek és a hozzá tartozó löszor beszerzésére 3 millió korona.)

Münch Aurél előadó részletesen ismerteti az ügynek 1897-re visszanyúló előzményeit.

Palszky Ágost kérdi, hány fegyver beszerzése van még hátra?

Horánszky Nándor részletesen kifejti álláspontját. Szerinte itt is az a fődolog, hogy erőzsen tisztán lássunk. E részben hibásnak tartja a szárazmászati eljárást, mert abban nincsenek meg azok a támaszpontok, amelyekből megítélhetők a szükséglet és a kért összegek rendeltetését. Hiányzik belőle az adminisztratív előirányzás, amelyből kitűnnék a valódi szükséglet, továbbá hiányzik belőle annak a részletezése, hogy ha a szükséglet túllépi az adminisztratív előirányzatot, vajon az túlkidás-e, avagy pedig onnan van, hogy az adminisztratív előirányzat nem volt helyes s pontos.

A következő kérdéseket intézi a hadügyminiszterhez, amelyekre bizalmas felvilágosítást kér:

1. Mi a hadügyi kormány ez idő szerinti készlete? E készlet megfelelő mozgósítás esetére a fennforgó szükségletnek?

2. Ha nincs elegendő, miért, mennyiben nem elegendő és mennyi az a fegyverszükséglet, amely még beszerzendő?

Hiányosnak tartja a 30 millió és 10 millió póthitekre vonatkozó indoklást is. Nem kételkedik benne, hogy a hadügyi kormányzat eljárása teljesen korrekt, de beható felvilágosítások hiányában nem volna abban a helyzetben, hogy a költségvetést megszavazza.

Münch Aurél előadó megjegyzi, hogy a 30 millió póthitel iránt már ma is némi felvilágosítással rendelkezünk, a teljes részletezés a jövő évben előterjesztendő elszámolás alkalmával lesz helyben.

Horánszky Nándor nézte szerint a hadügyi kormány erre névre a részletes felvilágosításokat már ma is megadhatja.

Gróf Keglevich István a kérdés lényegére nézve egyelőre Horánszkyval. Annál szigorúbban kell

hogy ez a hercegné szeretőnek nagyon jó, ellenben feleségnek nem alkalmas.

Mi következik ebből? Az következik, hogy a gavalier alázatosan bocsánatot kér Juliettetől, elmondja neki, milyen pokol volt az élete, míg tilos szerelmet folytatott a féltékeny hercegnével s mennyire belátta, hogy csak egy méltó feleség van a világon!

S mit tesz a szilárd, erkölcsös Juliette? Noha már nagylelkű tanácsosának, Pierrének ígérte oda kis kezét: megbocsát a bűnbánó gavaliernek és a belépő Pierre szemelattára szerelmesen a keblére borul.

Am Pierre de Rhodes nagylelkűségén nem fog ki semmi. Tapsol a fordulatra és nagyon boldog, hogy a haszontalan fráter másodszor is elhódította tőle azt, akit imád! Szent a béke! Vissza vonjuk a válopört!

Ha Pierre de Rhodes nem haragszik, ne haragudjunk mi sem. Legfeljebb a Nemzeti Színházra neheztelhetünk, hogy sikereken ugys módfelett koldus évadát Feuilletnek ezzel a logyogóbb darabjával zárta le.

A szegény Pierre de Rhodes így jellemzi magát Juliette és a publikum előtt: *Rokonszenves vagyok. Azaz: bizalmat ébreszték s egy asszony szívesen fogja nekem bevallani szerelmét, tudniillik egy másik iránt való szerelmét, — egy másik iránt, aki kevésbé rokonszenves, kevésbé becsülése és szeretetreméltó, de okit jobban szeretnek az asszonynál! Barátja és bizalmasa vagyok a nőnek, sohasem a szeretője! Ez az én szerepem! Ez az én típusom! Nem is ritka ezen a földön!*

Ez az egyetlen jórával és némileg mulatságos alak Feuilletnek ebben a gyöngye és csöppet sem érdekes darabjában. Mindjárt látjuk, hogy D'Epinay, a sikkes gavalier, szuggesztív hatalommal uralkodik Juliette érzékén és Pierre, a

erre nézve különösen az idén eljánni, minthogy a törvényhozás ellenzék ezáltal nincs képviselve a delegációban.

Ernszt Kelemen: Hogy az ellenzék képviselve van-e vagy nincs, az a pártok határozataitól függ, ez a kérdés ide nem tartozhatik; hogy az ellenzék itt képviselve van-e vagy nincs, az a többség tagjainak lelkiismeret-számára befolyást nem gyakorolhat. A lőfegyverek tekintetében részletes felvilágosításokat kíván ő is, de az angol-boer háború példájára hivatkozva, utal arra, hogy a lőfegyverek beszerzésének minő óriási fontossága van és hogy a készületlenség e téren mennyire megbosszulja magát. A monarchia legfeljebb védelmi harcra lehet ugyan utalva, de éppen ezen a téren a lőfegyverek beszerzése fokozott fontossággal bír. Nem venni tehát magára a felelősséget, hogy megakadzsza a lőfegyverek folytonos beszerzésének lehetőségét.

Krieghammer hadügyminiszter kész részletesen megadni a felvilágosításokat, ismétlések elkerülése végett azonban kéri a tárgyalásba bevonnai a 2. és 3. tételt is.

Néhány erődített helynek új szerkezetű ágyúkkal való felszerelésére 3.400.000 korona és az ostromtűzertelep ágyúinál és a vár felszerelésénél gyöngye ístűli lőporna rendszeresítésére (1.000.000 korona) előirányzott tétel.

Münch Aurél előadó részletesen ismerteti, mire Krieghammer hadügyminiszter beható felvilágosításokat ad, amelyek szigorúan bizalmasak.

Krieghammer Ödön hadügyminiszter azt a bizalmas felvilágosítást nyújtja, hogy olyan fontos kérdést, amely nem csupán a hadsereg felszerelését érinti, hanem a közgazdasági viszonyokat is teljes ővátosszággal kell megvizsgálni. Ő azt az álláspontot foglalja el, hogy így egyezkednünk kell, hogy a legjobbat vegyük alkalmazásba. Gondoskodott róla, hogy összehasonlítsa kísérlet történetét neccak a nálunk megalakított rendszerrel, hanem más, legkiválóbb, cseké rendszereivel is, amelyek gyártmányait a hadügyi kormányzatnak rendelkezésére bocsátják, hogy így aztan megtalálhassuk a legjobbat. A költségeket most meghatározni még nem képes, mert hisz még a rendszor sincs véglegesen megállapítva. Ami végül a magániparnak az előállításban való részvételét illeti, ez mindenestre a legszélesebb körben meg fog történni, mert hisz a löszerek, talpak, mozdonyok, löszerkocsik gyártása stb. minden esetben első sorban a magániparra fog bízni.

Gajari Ödön: A miniszter felvilágosításaiból is kitűnik, hogy az egyezdől helyes álláspont a fegyverek beszerzése tekintetében az, amelyet Ernszt Kelemen előigalt. Teljesen kimerítő felvilágosításokat a dolog természeténél fogva nem nyertünk. Annyi azonban áll, hogy a mi föltétlenül szükséges, bármily súlyos áldozatok árán is, meg kell szavaznunk és e tekintetben csak egy megnyugvas lehet: a magyar minisztérium iránti bizalom, mert azon kötelezettségnek fogva, amelyekkel a magyar minisztérium ellenőrzés tekintetében a hadügyminiszter propositióval szemben tartozik, bizonyára már eddig is elimináltatott mindent, ami nem föltétlenül szükséges és ezért, dacára annak, hogy nem lát teljesen világosan a kérdésben, a tételt megszavazza.

Horánszky Nándor kijelenti, hogy a kézi lőfegyverek tekintetében teljesen tájékozva van és tisztán lát. Szükségletének tartja külön hangsúlyozni, hogy a magyar kormány iránt ő is bizalommal viseltetik és a tetteket megszavazza.

Egy új labor- és hegyiágyú-rendszer létesítését célzó kísérletek szükségletére előirányzott tételről Palszky Ágost, tekintettel arra, hogy a kísérletek már jóformán be vannak fejezve, kérdezi: 1. Milyen

becsületes elefánt, hoppon marad, mihelyt az ügyes ragadozó veszendő zsákmányát vissza akarja kaparintani. Unatkozva várjuk a jó eleve sejtett fordulat bekövetkezését. Legfeljebb az a komédia bosszant, amit Juliette úz a maga heneőg jellemességével. Csak gyöngye, bárgyu, közönséges asszony bocsáthat meg olyan inzultust, hogy a férje kényeztetéséből, hirtelen, a szeretője parancsára veszi feleségül és még a házasság után is fönntartja viszonyát ezzel a donnával. D'Epinay azonféllel még gyáva is, mert fél a rettenetes herceg pisztolyos tudományától. És ilyen pimasz ember üti ki a nyeregből — másodszor is — Pierre de Rhodes köz- és váltógyűvéd urat, aki maga a megtétesült jószág és idealizmus!

De sejtjük, hogy a Nemzeti Színház mért adatta elő ezt a darabot? Azért adatta elő, mert ebből a drámából az domborodik ki végső tanulságul: *Nem szabad rokonszenveseknek lennünk!*

A Nemzeti Színház igazgatósága már jó régen arra törekszik, hogy minden rokonszenvet elrasszon magától; ez a darab tehát kitűnően beleillik a programjába.

A mai előadás — utolsó premiereje a tavaszi évadnak — olyan volt, mint a darab maga: bágyadt, itt-ott elég kellemes, legtöbbször untató. Mihályfi szokott meleg színeivel játszott Pierre-t, Gyenes és Császár a raktárakon fekvő rettenetes párbajhősök és hideg gavalierok maszkját öltötték magukra. Cs. Alszeghi Irma (Juliette) nemes, szilárd és erkölcsös volt, mint mindig és Hegyesy Mari, mint hercegné, diszkádása volt az ilyen sablonos szalon-démonoknak.

A nézőtér nem télt meg, de a közönség nagyon udvariasan viselte magát. Sőt néha tapsolt is.

A darabot Huszár Vilmos kollégánk fordította, gondosan, ügyesen, sok izléssel.

anyagból készítettnek az új ágyuk, bronzból vagy acélöntvényből? 2. Az új ágyu milyen jellegű, különösen hatását tekintve, összehasonlítva más államok új ágyurendszereivel? 3. Mennyire rug egy ilyen ágyuak a költsége? 4. Hány ilyen tábori ágyu van szükség? Hangsúlyozza, hogy az átmeneti stádiumnak már a harokészültség tekintetéből is lehet rövidnek kell lennie. Pénzügyi tekintetben, valamint az ipar érdekeinek megóvása szempontjából is helyesnek tartana, ha az ágyuk készítése, természetesen csak amennyiben ez a hadsereg érdekeivel összeegyeztethető, hosszabb időre osztatnék fel.

Szerb György kérdi, vajon a két állam ipara az ágyuk készítésénél kellően résztelt-e van-e?

Krieghammer hadügyminiszter erre részletesen megadja a felvilágosításokat, amelyek szintén bizalmasak.

Báró Noposa Elek figyelmébe ajánlja a hadügyi kormányknak az amugy is nagyon megterhelt lovak kímélését.

Krieghammer hadügyminiszter kijelenti, hogy az uszósakoknak a lovasság tábori felszerelésére való beszerzése a lovasság gyakorlóképeségének emelését előzoza az által, hogy lehetővé teszi, hogy legalább kisebb osztályok kis folyamokon gyorsan átkelhesseken. A zsakokat a lovakra fogják ugyan rakni, csak hogy ennek csekély súlya nem fog jelentékeny terhet róni a lovakra.

Az építkezések tételénél

Horánszky Nándor azt óhajtja, hogy a lakatnyák építése, amelyekre a városok rendszerint bizonyos jövedelmesség reményében könnyen hajlandók áldozatot hozni, a hadsereg szükséglete szempontjából teljes rigorozitással bíráltassék meg. Részletes kimutatást kíván e tekintetben.

Palszky Ágost szintén felvilágosítást kér erre néve.

Krieghammer hadügyminiszter kijelenti, hogy a lakatnyák felállítása a beszállásolási törvény alapján még mindig szükséges, mert némely helyeken a csapatok még igen hiányosan vannak elhelyezve és mert még igen sok lakatnya van, amelyek régiségükkel és rossz állapotukkal fogva másokkal pótlandók.

A gyakorló- és lötekre való szükségletre vonatkozó tételénél

Horánszky Nándor a tervszerűséget hangsúlyozza.

Palszky Ágost megjegyzései után

Krieghammer hadügyminiszter azt feleli, hogy már hosszabb idő óta folynak a tárgyalások olyan tér megszerzése iránt, amely centralis fekvésénél, nagyságánál, talajviszonyainál és annál a körülményeknél fogva, hogy kevésbé áll művelés alatt, teljesen megfelel. A tárgyalásokat tavaly felszakították, de most újból megkezdtek, mert a birtokviszonyok időközben tisztultak. Reméli, hogy a dolog végre is kedvező befejezést nyer.

Az erődítések vonatkozó tételénél

Krieghammer hadügyminiszter bizalmas jellegű felvilágosításokat adott.

Rövid vita volt a traiskirehni tüzéradapródliskola körül.

A barakkok építkezésénél Krieghammer hadügyminiszter megjegyzi, hogy a galiciai legénységi barakkok létesítése az 1901. évben teljesen be fog fejezteni. Az élelmezési barakkok állandósítására tovább összegegek lesznek szükségesek, melyeknek magasságát azonban ez idő szerint még nem lehet megállapítani.

A műszaki tüzérség tételénél Ernusz Kelemen emlékezteti a hadügyminisztert ígéretére, hogy a tüzéradák részére kedvezményes áron fog lőport átengedni. Ez most tekintettel a bekövetkezett jégkárokra és legyokra, különös fontossággal bír. Mégis egy vidék gazdáinak e tárgyban a földmívelési miniszterhez intézett kérésre érdemleges elintézet nem nyerhetett, mert a földmívelési miniszterium nem volt tájékozva az iránt, hogy mely lőporraktárhoz forduljon. Kéri azért a hadügyminisztert, legyen szives a földmívelési miniszteriumot lehető rövid idő alatt értesíteni arról, hogy a gazdáközönység vidék szerint mely lőporraktárhoz fordulhat.

Krieghammer hadügyminiszter e kérdés teljesítését készségesen kijelentébe helyezi. A szóban forgó esetben a magyar földmívelési miniszterium rögön értesíthető lesz arról, hogy a kért kilenc mázsa lőpor kiszolgáltatására a kassai tüzérségi szertár hatalmaztatik föl.

A hátralévő tételeket ezután vita nélkül megszavazta az albizottság.

Az elnök végül az albizottság nevében köszönetet mond a hadügyi kormányknak azért a nyíltságrért és előkezségért, amelylyel az albizottságnak a kívánt felvilágosításokat megadta. A jelentés hitelesítésének határideje később fog megállapittatni. Ekkor fog az albizottság az iránt is határozni, hogy az átruházási jog az eddigi gyakorlathoz képest, mely címek és mely tételekre nézve adassék meg.

(Pénzügyi albizottság.)

A magyar delegáció pénzügyi albizottsága ma délelőtt 11 órakor báró Harkányi Frigyes elnöklete alatt ülést tartott. Jelen voltak a közös kormány részéről Kálday Béni közös pénzügyminiszter és Szentgyörgyi osztályfőnök. A magyar kormány részéről Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László pénz-

ügyminiszter és Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter.

Elnök az ülést megnyitja.

Szerb György előadó ismerteti a közös pénzügyminiszterium költségvetését. A bizottság erre a közös pénzügyminiszterium költségvetését vita nélkül elfogadja és tudomásul veszi a közös pénzügyminiszternek Szerb György előadó által ismertettet jelentését a közös pénzügyminiszterium kezelése alatt lévő négy alapról, nevezetesen a katonahelyettesi alapról, az általános kórház-alapról, az állatgyógyászati és az általános katonai rokkant-alapról. Ismerteti a közös vámjövedelmek előirányzatát, amely a múlt évtől csak csekély összegben tér el. Az előirányzatot

Lukács László pénzügyminiszter megnyugtató felvilágosítása után, hogy az előirányzat be is lesz tartható, elfogadta az albizottság.

Szerb György előadása mellett a közös számvérvoszék költségvetését is elfogadja a bizottság, mire az ülést véget ért.

A magyar delegáció küllügyi albizottsága holnap délelőtt 11 órakor ülést tart, melyben a küllügyi költségvetést tárgyalják. Gróf Goluchowski küllügyi miniszter ebben az ülésben, utalással az osztrák delegációban elmondott exposéra, csak a hozzá intézendő kérdésekre fog felvilágosításokkal szolgálni.

A delegációk tárgyalásainak további rendje a következő:

Magyar országos bizottság:

Május 19.: A számszámadók tárgyalása. (411 órakor.)

Az egyesült vezér albizottság ülése. (Déli 12 órakor.)

Május 21.: A tengerészeti előirányzat tárgyalása. (Déli 10 órakor.)

Osztrák országos bizottság:

Május 21.: Bosznia és Hercegovina költségvetése és a rendkívüli hadügyi előirányzat tárgyalása. (Délután 4 órakor.)

Május 22.: A küllügyi albizottság jelentésének hitelesítése.

Május 23.: A tengerészeti költségvetés tárgyalása, a közös pénzügyminiszterium költségvetése és a közös számszék jelentése.

BELFÖLD.

A miniszterelnök a királynál. A király tegnap délután Széll Kálmán miniszterelnököt hosszabb kihallgatáson fogadta.

Országgyűlés. A szünet előtt ma még rövid ülése volt a képviselőháznak. A napirendje rövid volt, de Molnár János megtoldta egy sürgős interpellációval. Miután ugyanis a törvényhozás harmadik olvasásán is elfogadta a tőzsdereformjavaslatot s az új állami zalogház építésére vonatkozó előterjesztést: Molnár János engedelmet kért, hogy a hosszabb szünetre való tekintettel ma terjeszthessen elő egy interpellációt a belügyminiszterhez. Információja szerint Mériszmatrmegyei községben nagyobb konfliktus támadt katolikusok és reformátusok közt bizonyos templom-telek miatt, melynek tulajdonjoga még nincs is eldöntve s reformátusok mégis megkezdtek már rajta a templom építését. De különben is olyan nagymérvű surlódás van állítólag az odavaló katolikusok és reformátusok közt, hogy a katolikus pap állandóan revolverrel kénytelen járni. Az interpelláló tehát sürgős intézkedést kért a belügyminisztertől. Széll Kálmán miniszterelnök, mint belügyminiszter nem válaszolt ma az interpellációna.

Most már június hetedikéig nem lesz érdemleges ülés.

Megint két bejelentés. A szocialisták sajtója nyomán tegnap egész listáját emlegették az újabb összeférhetlenségi bejelentéseknek. A képviselőház elnökéhez azonban ezek a bejelentések még nem érkeztek meg. Ma is csak a Népszava jeleni — a t. Hához még nem jött róla hír — hogy újabban Hegedüs Lóránt és báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter ellen történt összeférhetlenségi bejelentés. Hegedüs Lóránt igazgatósági tagja a Magyar Általános Takarékpénztárnak s ezt mondja a bejelentő a képviselővel összeférhetlennek. A honvédelmi miniszterről állítólag beküldött levél a Népszava szerint így hangzik:

Nagyméltóságu Elnök ur!

Az 1876. I. t. c. 2. §. a) pontja rendeli, hogy a véderő tényleges szolgálatában álló tagja országos képviselő nem lehet.

A militarizmus és a visszaélések elhatalmasodása ellen küzdendő: bejelentem, hogy báró Fejérváry Géza miniszter ur a „Militär Schematismus für 1900 Antioche Ausgabe“ 149. lapján elismert, második tételében, a tényleges szolgálatban álló tábornokok között van kitün-

totve és nincs felvéve a sokkal későbbben következő ezen tábornokok között, kik várakozási illetményvel (Wartegobühr) nyugdíjjal (Ruhestand) szolgálaton kívül vannak.

Ezen visszaélés az alkotmánynak is nagy sérelme, mivel egy miniszter évek óta tudja követi el.

Föl sem tehető, hogy a közös hadügyminiszter hivatalos kiadványa, ilyen magas állású tábornok katonai állására nézve, évek óta tévedne.

Tisztelettel

Grozman Miksa.

Hieronymi Károly ellen összeférhetlenségi bejelentés történt azon az alapon, hogy az Általános Közszolgálati Társulat igazgatóságának tagja, továbbá, hogy a szegedi pályaudvar építéséhez téglát szállított. Ez a bejelentés teljesen tárgyaltan, mert Hieronymi Károly a nevezett társulatnak tagja sohasem volt és a szegedi pályaudvar építéséhez téglát sohasem szállított.

Az Ugron-ügy. A képviselőház összeférhetlenségi bizottsága ma Apáthy Péter elnökletével ülést tartott, amelyen az Ugron Gáborra vonatkozó összeférhetlenségi bejelentések, valamint az általa önmagára nézve tett bejelentés érdemleges tárgyalására a parlament pünkösti szüneté után való első napnak, június 7-ikének tízenegy óráját tűzte ki. Erről a terminusról Ugron Gábor értesíteni fogják azzal a felhívással, hogy a talpa-szállítás és a pokrógyár ügyére, valamint az önmaga által bejelentett téglaszállításra vonatkozó, esetleg birtokában levő okmányokat és adatokat hozza magával az ülésre. A Ház elnökehez érkezett és a bizottsághoz áttett többi összeférhetlenségi bejelentés tárgyalásának idejét később fogja a bizottság meghatározni.

A tőzsde köszönete. Ma délelőtt Weiss Berthold országgyűlési képviselőnél a budapesti értéktőzsdének egy küldöttsége tisztelt, hogy tolmácsolja a tőzsdeköszönetet a képviselőházban az értékpapírgazdalmi adóról szóló törvényjavaslat tárgyalásakor tartott beszédért. A küldöttség tagjai voltak: Magasiner D. Blum Bernát, Frey Viktor, Heller Gyula és Weissh Károly. A küldöttség vezetője, dr. Links Ármin ügyvéd üdvözlő beszédében hangsúlyozta, hogy a képviselőháznak csak kevés tagja ismeri azokat a nehézségeket, amelyekkel a tőzsdei embernek a megélhetésért meg kell küzdenie és ennek a következménye azután, hogy a tőzsdei körökön kívül az az előítélet terjedt el, hogy a tőzsdén csak nyerni lehet s hogy a tőzsde a legkönnyebb kereseti forrás. Hálára és elismerésre tarthat ezért számot Weiss Berthold, hogy sikra szállott ez előítélet ellen, a tőzsde tagjainak érdekeit képviselte s fennhangon hirdette tisztességüket és hazafiasságukat. Annál inkább tartoznak hálával — ugymond a szóló — mert bár legutóbb lemondott tőzsdetanácsosi állásáról, mégis kiváló erélylyel és sikerrel vette pártfogásába a tőzsde intézményét. Beszédével nagyban hozzájárult az elterjedt tévhitek eloszlatására és ezáltal a tőzsde erkölcsi színvonalának emelésére. Ezen-tul is az lesz legfőbb törekvésük, hogy méltóknak bizonyuljanak ezen pártfogásra és hogy hazafiasság tekintetében kiállják a versenyt minden osztállyal. Végül kéri a képviselőt, tartsa meg a tőzsdét továbbra is jóindulatában.

Weiss Berthold megköszönte a küldöttség megjelenését, kiemelte azt, hogy az, amit tett, kifolyása egész pályafutásának. Ifjúságától kezdve kereskedelmi körökben állt, azokkal érzett és nincsen ok arra, hogy elhagyja azt a zaslót, amely nemcsak a kereskedői osztálynak, hanem Magyarországnak is dicsőségére válik. Budapestnek kereskedői körei és a tőzsde mindig arra törekedett, hogy teljesítsék hazafiúi kötelességüket, hogy megóvják az emberi és kereskedelmi becsületet. És mivel tudom — ugymond, — hogy ez továbbra is így marad, meg lehetnek győződve az urak, hogy multamat el nem feledek, a kereskedelmi érdekek előmozdításához mindig kész vagyok hozzájárulni. A kereskedelmnek és a tőzsdének még nagy szerep fog jutni hazánkban, mert ezek felvirágoztatása körülte fog járni egész gazdasági életünk előhaladásával. Szükségesnek tartom hangsúlyozni, hogy a kereskedelmi világnak csak akkor lesz nagyobb súlya és nyomatéka közéletünkben, ha annak egyes tényezői összetartanak. A szétbuzás mindig gyengíti minden osztály nagy érdekeit. És ha célt akarnak érni törekvéseikkel, akkor jogos követeléseiket összetartóan kell érvényesíteniük. A kereskedelmi téren, épp úgy, mint a közéletben sajnosan észleljük,

Szájpadlás nélküli fogak.

Fülszlegesség teszik az inylemez használatát. A szájból kivenni nem kell, nem is lehet. Számos elismerő levél. Jótállás.

Wellner Gyula

szpecialista a szájpádlás nélküli műfogak készítésében. VI. kerület, Andrassy-út 38. szám.

hogy az együttműködés helyett széthúzás jelentkeznek, ami a kereskedői osztálynak kárára válik. En, akiknek közvetlenül van alkalmam résztvenni a politikai életben, legjobb tudásom szerint azt mondhatom, hogy a jelenlegi kormány és a kormányelnöknek irányzata tekintettel van az ország összérdekeire és a kormányzat vezetője bármely jogos és igazságos irányt szívesen érvényesíthet. E kormányhoz bizalommal viseltethetnek, mert ez a kereskedelmi téren előforduló sérelmeket minden mellétekintettel nélkül méltányosan orvosolni kész. Bizva a tőzsdei körök eddigi hazafias magatartásában, biztosíthatom önöket még egyszer, hogy érdekek, támogatását szívesen bordinom.

University Extension. A közoktatásiügyi minisztériumban *Wassics* Gyula vallás- és közoktatásiügyi miniszter elnöksége alatt hétfőn szaktanácskozmány lesz, amelyen a miniszter által kezdeményezett *University Extension* szervezeti szabályait fogják tárgyalni. A tanácskozmányban részt vesznek *Zsilinszky* Mihály államtitkár, *Tóth* és *Csorda* osztálytanácsosokon kívül *Wekerle* Sándor, *Hegedűs* Loránt, *Pályi* Sándor, *Bóthy* Zsolt, *Földes* Béla, *Hegedűs* István, *Gaál* Jenő, *K. János* Ödön, *Lechner* Károly, *Schöcker* István, *Wartha* Vince és *Szily* Kálmán. Mint jegyző *Gopcz* László miniszteri titkár fog működni.

KÜLFÖLD.

Koerber és Lueger.

— Az osztrák képviselőházból. —

Budapest, május 18.

A csehek mára is, holnapra is bejelentették az obstrukciót, s a mai ülésen volt is felolvasni való bőven. De nem ez volt az ülés érdekessége, hanem *Koerber* miniszterelnöknek az új bécsi választási rendről mondott beszéde s abban is nem az volt éppen az érdekes, a mit a miniszterelnök a dolog érdemére nézve mondott, hanem az, a mi a beszédben lappangott, az tudniillik, hogy *Koerber* egy gyékényen áruul *Lueger*rel. Nyíltan beszéltek képviselők, hogy a miniszterelnök előzetesen hosszasan és behatárolva megbeszélte *Lueger*rel az interpellációra adandó választ, sőt sokan azt mondják, hogy a beszéd koncepciója is *Lueger*-től való.

Bécs, május 18.

A reichsrath mai ülését fél 12 órakor nyitotta meg *Fuchs* elnök.

Hartel közoktatásiügyi miniszter *Weisekirchner*nek és társainak a bécsi egyetemen lezajlott botrányokra vonatkozó interpellációjára válaszolt. Ismerteti az eseményeket és azt a reményt fejezi ki, hogy a rektorok és az egyetemi tanácsnak sikerülni fog a rendet helyreállítani. Nem járja, hogy a kormány az akadémiai hatóságokat ebben a türekvésükben zavarja vagy hatáskörükbe beleavatkozzák, mert ez újra komplikálhatná a helyzetet, amely már tisztulni kezd.

Az elnök a szeszkontingens felosztásáról szóló kormányjavaslatot, továbbá a bányászati munkaidő megrövidítésére vonatkozó törvényjavaslatot a Ház beleegyezésével első olvasás nélkül a bizottságokhoz utasítja.

Koerber miniszterelnök válaszul *Kopp*, *Noske* és társak interpellációjára a kormány és az új bécsi községi szabályrendelet és az új választási rend ügyében követelt eljárására vonatkozólag. A miniszterelnök kijelenti, hogy szívesen ragadja meg ezt az alkalmat arra, hogy ebben az ügyben, amely a lakosságot módosított fölgaztatja, számot adjon azokról a tisztán tárgyalás indító okokról, amelyek a kormányt magatartásában vezették. Ismerteti a kormány akcióját mind a mai napig. A dolgok úgy állanak, hogy ha a választási reformjának ügye nem jutott volna véglegesen dűlőre, nemcsak a most következő új választások nem lennének megtarthatók, de meglehet, hogy a lakosság izgatottsága még inkább fokozódott volna. Minthogy az alsó-ausztriai tartománygyűlés a kormány követeléseinek a több pontokra nézve eleget tett, nem volt ok arra, hogy ennek az ügynek az elintézését tovább is halogassák.

A miniszterelnök azután kiemeli, hogy a tartománygyűlésen, még pedig nemcsak a többségi pártok, hanem az ellenzék is sokan határozottan szükségnek mondták azt a feltételt, hogy a választópolgár legalább három éve Bécsben lakjék. Minthogy itt nem elvi kérdéssről van szó, hanem tényleges állapotok megítéléséről, a kormány nem látott okot arra, hogy ezt a nézeteltérést a választási reformjának kérdésére nézve döntőnek tekintse. A módosított szabályrendeletnek a felső szentesítése aláterjesztésében kizárólag az adott tények tárgyalásos megítélés

és a jogi állapot volt irányadó. Csak az igaz története a bécsi községi szabályrendeletnek, amely mint a miniszterelnök nyíltan elismeri, nem érdemi meg, hogy elítélően bírálják meg, még ha valamely pártnak pillanatnyi hátránya ad is okot erre a bírálatra. A miniszterelnök elismeri, hogy az új községi szabályrendeletnek némely rendelkezése nem egyezik meg a választópolgárok egy részének az akaratával, azt sem tagadja, hogy a kormány is másképp öhajta egyet-mást, de nem volna alkotmányos dolog, ha kifogásokat támasztanának a kormány ellen azért, hogy figyelembe vette egy törvényhozó testület nagy többségének határozatait.

A miniszterelnök azután az interpellálóknak a küszöbön álló községi választásokra vonatkozó panaszaival foglalkozik. A felszólalások nagy számának a magyarázata azokban a nagy változásokban keresendő, amelyek egy választójogra nézve általában, mint a választásra jogosultak összehírása tekintetében beálltak, továbbá abban a körülményben, hogy a rendkívül nagy munka elvégzésére a városi tanácsnak sok kevésbé képzett segéderőt is kellett fölvívnie. A reklamációknál a névjegyzékek megvizsgálása azt eredményezte, hogy a névjegyzékekben a községtanács mostani többségének sok általánosan ismert, sőt kiváló híve is kimaradt.

A miniszterelnök végül egész határozottan kijelenti, hogy a kormány a bécsi községtanácsban előforduló dolgokra nézve is egészen távol áll minden pártüzelmekről és beszédét így fejezi be: Mi a törvény, a rend és valamennyi nemzeti és felekezeti békés együttélésének és versenyének a kormánya vagyunk.

Wrabetz a keresztény-szocialisták lármája és heves közbeszólásai közben azt indítványozza, hogy a Ház vitassa meg a miniszterelnök választát.

Az indítványt elvetik, azután pedig elfogadják *Kaiser*nek azt az indítványát, hogy a Ház holnap ülést tartson. Az ülést négy órakor rekeszti be az elnök. A holnapi ülés napirendjének első tárgya a költségvetési próvizórium első olvasása lesz.

Bécs, május 18.

A vasutügyi bizottság ma ülésezett, de munkáját megzavarták a csehek obstrukciója. A petíciók joggyűjtését kellett volna tárgyalni, melyeket az egyes előadókhoz kellett volna utasítani, de ezt a csehek megzavarták, mert különböző indítványokat tettek, hogy az ülést fél kellett osztani, a nélkül, hogy határozatot hoztak volna.

Bécs, május 18.

A jobboldali pártok parlamenti bizottsága ma ülést tartott, amelyen arról volt szó, hogy miképpen lehetne a csehek az obstrukciókban hagyására bírni. Ennek a vállalkozásnak nyilván nem lesz semmi sikere.

Válaszint, hogy hosszú időre holnap tartja utolsó ülést a képviselőház.

A háború.

Budapest, május 18.

A délafrikai harétről a nap folyamán nem érkezett nevezetesebb hír. *Lord Roberts*, egy látszik, pihenőt tart hatalmas menetekben való előrenyomulásában, a csapatainak erre szükségük is van. Május 1-én indult el *Bloomfontein*-ből s pihenő nélkül nyomult *Brandford*-ra, az az 42 kilométernyire; 3-ikán indult el *Brandford*-ból *Smaldeel*-be; ez 45 kilométernyi ut volt; május 6-án folytatták a menetelést *Kroonstad*-ig, a hova 102 kilométernyi ut után 12-én érkeztek meg. Az egész, 190 kilométeres utat tehát tizenkettőfél nap alatt tették meg, még pedig olyan körülmények közt, hogy a csapatok egy része, nevezetesen a lovasság, csaknem folyvást tűzben volt. *Kroonstad*-tól a legközelebbi hely a *Vaal* partján 100 kilométernyire van s egy hét alatt érhető el. A boerok hír szerint *Klipriv-Coberry* tájakán készültek ott elő az ellentálat. A *Vaal* északi felén egy sor kopje van, amelyeken már jóformán el is készültek a védelmi művek. A boerok egybeírták már *Pretória* elhagyására is készülnek és egy táviratunk szerint *Lydenburg*-ba akarják áthelyezni *Transvaal* székhelyét.

Mai tudósításaink itt következnek:

London, május 18.

A *Times*nak jelentik *Lourenco-Marquezból* 16-iki kelettel: Ugy látszik, kétségtelen, hogy *Kruger* elnök, mint *Pretóriában* beszéltek, el akarja hagyni a fővárost. Azt tervezik, hogy *Transvaal* kormányát áthelyezik *Lydenburg*-ba s ott utolsó ellentálatra készülnek. A *volksraad* állítólag helyben hagyta ezt a javaslatot. Sok hivatalnok szökésre készül. *Reitz* miniszter állítólag Dél-Amerikában akar letelepedni. A kormány mind-egyik nem váltotta be ígérését, hogy a bankoknak aranyrudakat szállít azért a félmillió értékű

pénzért, amelyet két hónappal ezelőtt elkért tőlük.

Timberley, május 18.

Dr. Jameson a *De Beers*-bányák igazgatójává választották.

New York május 18.

A polgármester a városházán számos előkelőség jelenlétében fogadta a boer államok küldöttségét s biztosította, hogy a szabadságszerető népnél barátságos fogadtatásra fogunk találni. Azután a dél-afrikai követek beszédeket mondtak s az amerikaiak rokonérzésére appelláltak. *Wessels* ezt mondta:

— Nem arra kérünk benneteket, hogy harcoljatok értünk, hanem arra kérünk, mondjátok meg Angliának: Megálljatok és gondolkozzatok!

New York, május 18.

A *New York Herald* washingtoni levelezője jelenti: A boer követségnek az a kitétele, hogy *Mac Kinley* elnök forradja, csökkentsen a követségnek *New Yorkban* követőt amaz elvárása miatt, hogy nyilvánosan közhírré tette küldetésének célját, még mielőtt hivatalos oldalról elismerték volna. A kormány abban a véleményben van, hogy ez azért történt, hogy föltárazzák a követséget és így kényszerítsék a kormányt arra, hogy a boer követséget fogadja és előterjesztéseit végrehajtsa.

London, május 18.

Azt a zászlót, amelyet *Roberts Kroonstadban* kifizűzött, a felesége varrta.

Hír szerint *Baden-Powell* ezredes *Mafeking-nél* törbe esalta a boerokat és súlyos csapást mért a boer seregére.

London, május 18.

A *Reuter*-ügynökségnek jelentik *Dannhauserből* (*Natal*) tegnapi kelettel: A *New-Castlétől* északra álló boerok visszavonultak a *Majuba-hegyek* felé.

London, május 18.

A *Reuter*-ügynökség jelenti *Kroonstadból* 16-iki kelettel: A boerok levezetőbe rüptették a *Rheoster-folyó* vasuti hidját. Legjobb forrásból jelentik, hogy *Fretörriában* lélekpart van alakulóban. A város lakosai és a *Kroonstad* környékéről való burgherek mind úgy vélekednek, hogy az ellenség nagyon kevés vagy egyáltalán semmi ellentálatot nem fog tanúsítani.

Az olasz képviselőház feloszlátása.

Umberto király ma aláírt egy dekrétumot, amellyel az olasz képviselőházat feloszlatta. Ez elmaradhatlan következménye volt annak a féktelen obstrukciónak, amely a rendes parlamenti munkálatait megakadályozta. A képviselőház feloszlátását a kormányzatban kívül állók is helyeslik és különösen *Rudini* azt mondja, hogy ez az intézkedés immár elkerülhetetlenül szükséges lett. A választási igazgatás elkerülése végett a választást már június harmadikára tűzték ki, uoha ez a nap nemzeti ünnep. A pótválasztás június 10-én lesz, az új parlament június 16-án már megkezdí a munkát.

Oroszország Kóréában. Bármint erőlködött *Japan* és az amerikai *Unio*, nehogy Oroszország még nagyobb teret foglalhasson a szélső Keleten, az orosz diplomácia egy mesteri szerződéssel fityet hénny a hatalmaknak és szépen beült Kóréába. Március 30-ikán ugyanis *Pavlov* orosz követ és a koreai kormány két egyezményt írt alá. Az egyikben Kórea a mazonpói kikötőben, a mazonpói idegen-teleptől három mérföldnyi távolságon belül bizonyos területet enged át Oroszországnak kőszénraktár vagy tengerészeti kórház céljaira, amely kizárólag a keletázsiai hajóraj használatára szolgáljon. Az egyezmény részleteit vegyes orosz-koreai bizottság fogja megállapítani. A másik egyezmény kölcsönösségi szerződés. Oroszország arra kötelezi magát, hogy sohasem tesz kísérletet arra, hogy *Kojedo* szigeten, a szemben levő samzampói kikötővel szomszédos szárazföldön vagy a szomszéd szigetekben földet bérlejen vagy szerezzen. Kórea viszont kötelezi magát, hogy ezeken a helyeken egy hatalmasságnak sem ad el a területet. *Pavlov* közölte a koreai kormánnyal, hogy *Mazampo* az orosz hajórajnak téli tőszállása lesz.

— BUDAPESTI NAPLO. Május 15-én új előfizet és nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról dejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Fermé!** A világkiállítás magyar pavillonjának kapujára ez van írva: Fermé. Másfél millió forintba került az államnak az, hogy végre megmutattuk a külföldnek, hogy állam vagyunk és minden tekintetben versenyképesen — és a pavillonunk zárva. A nagy betűk alatt kisebb betűs utasítás is van azok számára, akik mégis be akarnak jutni a magyar kiállításba, szóról-szóra ez:

Pavillon de la Hongrie.

Avis.

Le public n'est admis à visiter le Pavillon de la Hongrie qu'avec des

Cartes D'invitation.

Tous les jours de 10 heures à midi et de 2 heures à 6 heures.

Excepté le Dimanche après-midi et le Lundi toute la journée.

Ebből megtudhatja a kiállítást látogató idegen, hogy vasárnap délután, amikor a kiállításnak legtöbb a vendége, s hétfőn egész nap zárva van a magyar pavillon. Egyéb napokon tíztől-tizenkettőig, s délután kettőtől-hatig lehet bejutni a magyar pavillonba, de külön belépti jeggyel, a mi azonban nem a kiállítás területén kapható, hanem a kormánybiztosság irodájában, ami éppen tíz kilométer a kiállítás kapujától számítva. Ennyi áldozatot igazán nem lehet kívánni attól az idegentől, akinek rendelkezésére áll a világ minden látvánja s akinek nem annyira érdeke az, hogy bekukkantson a kiállításunkba is, mint amilyen nagy érdekünk nekünk az, hogy a holminkat minél többen nézzék. — Hogy pedig a kormánybiztosság, nagyon helyesen, ilyen nagyon félti a kiállításunkat, annak az az oka, hogy a kiállítás területén — mint már megírtuk — nem valami fényes a vagyon biztonságá s a milliókat érő kincseknek esetleg lába kelhetne. — Ezen azonban talán lehetne segíteni valahogyan másképpen, egy kis pénzálldozattal. Szervezhette a kormánybiztosság a maga számára külön rendőrséget, vagy katonai segítséget kérhetne az államtól. Akkor aztán nyitva lehetne tartani a pavillont.

— **Tolvaj tartalékos tiszt.** Bécsben, a nyugati pályaudvaron nagy feltűnést keltett egy főhadnagy egyenruhába öltözött embernek a letartóztatása. Nyolc óra előtt érkezett meg a párisi gyorsvonat, amelynek két utasa Scheibl Károly és Barocher Walter rögtön bejelentette, hogy utközben elaludtak és az elsőnek arany lánc és órája, gyémántos nyakendője, a másinak pedig 200 koronája és 5 darab husz frankosa tűnt el. A lopással kénytelenek utiársukat, a főhadnagyt gyanúsítani, mert a szakaszban: és sarki sem utazott. Az inspekciós rendőrtisztviselő igazolásra szólította föl a főhadnagyt, aki Strasser Ede tartalékos landwehrtisztnek mondotta magát. Erélyesen tiltakozott a gyanúsítás ellen és maga követelte, hogy mótózzák meg. Tényleg nem találta nála semmit, de feltűnt a rendőrtisztviselőnek, hogy fehér keztyűjét nem vette le az egész idő alatt. Lehúzta vele a keztyűjét és ebben a percben kiestek az ellopott értéktárgyak. Most már persze nem tagadhatta a lopást. Atkisérték a katonai hatóságokhoz, amely azonban nem lesz illetékes ebben a bűnygyben, mert a tolvaj csak tartalékos tiszt volt. Az ellopott vasuti tolvaj Strasser Ede insbrucki születésű, 29 éves szállító. Strasser tartalékos főhadnagy volt a 19. Landwehr-czrednél. Az utóbbi időben feltűnően sokat utazott és azt hiszik, hogy egyéb lopásokat is követett el.

— **Eltűnt negyedmillió.** A rendőrség legügyesebb detektívejé keresik most azt az embert, aki Háy Mihály abonyi nagybirtokos negyedmillió koronát érő értékpapirjait elemelte. Háy Mihály ma értékpapirjait rendezgette József-tér 12. sz. alatt levő lakásán s e közben néhány percre kiment a feleségéhez. Midőn visszatért, sok értékpapíros eltűnt íróasztaláról, vagy egy negyedmillió korona értékben. Jelentést tett az esetről a rendőrségnek, amely eddig csak annyit derített ki, hogy Háy Mihály dolgozószobájában a végtelen időben fián kívül csak a szobaleány fordult meg.

— **Öngyilkos tisztviselő.** Kassáról telegrafálják, hogy Szilásky Lajos lipótzentmiskolci államépítészeti hivatalnok ma reggel egy onani gőzfürdőben felföldelte magát.

— **Az országos magyar kortérszeti egyesület** tegnap délután választmányi ülést tartott, amelyen az egyesület 15 éves jubileumára 1901. év tavaszán rendezendő nemzetközi általános kortérszeti kiállítás programját helybenhagyták és a költségek fedezésére 32.000 koronát iranyoztak elő. A kiállítás iránt úgy nálunk, mint a külföldön nagy az érdeklődés.

— **Évzáró vizsgálatok.** A fővárosi középiskolákban e heten megkezdődtek az írásbeli érettségi vizsgálatok. A szobelek július elején kezdődnek. Az évzáró vizsgálatok kezdetét a községi iskolákban június 12-ikére tűzték ki, míg a bizonyítványoztatás és évzáró ünnep június 25-ikén lesz.

— **Szülők panasza.** Azok a panaszos szülők, akik tegnap a murányi-utcai elemi leányiskola Reich nevű hitoktatója ellen panaszt tettek, ma úgy módosították panaszukat, hogy a hitoktató csak egyetlen egy s akkor is indokolt esetben használt erősebb kifejezéseket tanítványaival szemben. A szülők újból utána jártak a dolognak s kitűnt, hogy amint az oly gyakran lenni szokott, a gyermekek túlságos érzékenységeben jóval több volt a hiba, mint a hitoktató urban.

— **Készül az album.** Mulatságos világ van ez idő szerint Nyitrán. Tudniillik: nézni mulatságos, részesedni benne kellemetlen. A megyei közigazgatás tisztviselői busura járnak egy budapesti fotografus műhelyébe, aki ez idő szerint ott rendel s uniformis arcképeket készítettek magukról. Azért uniformisokat, mert az alispánnak, aki elrendelte, hogy kinek dukál a hivatalnokok közül Makart kép és kinek vizit-fotójau, arra is kiterjedt a figyelme, hogy milyen legyen a ruha, amiben a tisztviselő a fotografus masinájára elő állanak. Fekete kabát fehér nyakkendő... S a vasut nagy csapatokban hozza a fekete-kabátos, fehér nyakkendős urakat, akik aztán a műtét után kocsmában, kávéházban alaposan zúgolódnak az ellen, hogy ilyen külön megyei adót ró ki rájuk a főispán ur tiszteletére az alispán ur. Az arcképek tudniillik egy album számára készülnek, a melyet a főispán tiz esztendő jubileumára készítet a megye — a tisztviselők pénzén. Annnyira rosszkedvű adakozók azonban a tisztviselők, hogy a főispán talán el se fogadjja az ilyen kiereszkakolt emléket.

— **Fordított világ.** Egy csinos fiatal orvosról szól a pletyka. Egy ifjú doktorról, aki egyelőre többet foglalkozik a bajusza rendben tartásával, mint az orvosai könyvekkel. A hölgyeket is nagyon kedveli a fiatal orvos, s e téren igen jelentékeny sikereket ért el. A minap történt, hogy a délelőtti órákban bekopogtatott egy barátjához.

— **Bemehetek?** — kérdezte a szobaleánytól.

— **Nem** — hangzott a felelet — a nagysága azt izeni, hogy nem fogadják, mert — *gyengélkedik*... És ez volt az első eset, hogy valaki azért nem fogadta az orvost, mert beteg.

— **Nem örült.** Az a Nordlund nevű ember, aki a *Károly herceg* nevű gőzösnő hét embert megölt, ötöt pedig súlyosan megsebesített — nem örült. Ilyen szonyatos vérengzés után pedig nem igen gondolhat az ember egyebet, mint hogy egy meghibbant agyu ember kezébe került a gyilkos szerszám. Ő maga bizonyodik a józan esze mellett s amint elődja a vérengzés előzményeit, abból csakugyan az tűnik ki, hogy előre megfontolt gyilkos szándékkal ment a hajórá. Az volt a célja, hogy kifoszt egy hajót s Árbogában este nyolc órákor felszállt a *Károly herceg*re. Előbb revolvert vásárolt s azonkívül törrel is fölgyervekeze fogott a munkához. A kapitányt törrel szíven szúrta, aztán elzárta a dohányzó termet és a játszó szalont. Amikor a Kőping nevű gőzöst közeledni látta, még a menekülésre is gondolt. Ráparancsolt a gépészre, hogy teljes gőzzel haladjon előre, ez azonban már nem használt. Azt mondja, hogy sajnálja, hogy nem lőtte agyon a Károly herceg egész személyzetét s hogy nem tehetett kárt a rendőrökben. Akkor lett volna teljes a munkája, mert *besszűt akart állani az emberiség*.

— **Sarcey tékozló fia.** Jacques Sarcey, a nemrég elhalt vilghírű kritikus fia nem sok becsületet szerez az apja nevének. Legutóbb tékozlás miatt gondnokosk alá helyezték a rokonai, mert apjának 25.000 frankra becsült hagyatékára való jogát néhány ezer frankért el akarta adni. Most gondnokává egy *Barré* nevű jegyzőt neveztek ki.

— **Zalalozás.** Villám Miklós, Villám János főhadnagy és neje báró György Kálnika fia 17-ikén Bécsben meghalt.

— **Kislakolt személyvonat.** Lőcséről telegrafálják nekünk, hogy Szepes-Remete és Szomolnokhuta közt kislakolt a személyvonat. Több kocsi megrongálódott, de emberéletben nem esett kár.

— **Váltohamisító szövetkezet.** Lugosról telegrafálják: Szervezett váltohamisító szövetkezet sikerült ma leleplezni. Egy Opa nevű nagy-zorleni oláh paraszt egy itteni előkező cég girójával ellátott 300 koronás váltót nyújtott be leszámolásra a krassói takarékpénztárnál, ahol a giró gyanút keltett. A benyújtott ezt észreveve ellentart: a rendőrségnek azonban sikerült egy társát elfogni. A csendőrség Zorlenen nyomozván, hat tagu szövetkezetet kerített kézre, amelyről maris tudják, hogy 63 hamis váltót helyezett el több város pénztársaiban. A nyomozást folytatják.

— **Örült az utóán.** Az Üllői-uton ma reggel egy földült arcu fiatal nő vonta magára a járókelők figyelmét. Izgatottan járkált föl s alá, majd görcsös zokogásban tört ki:

— Miskam, édes Miskam, szeretlek!

A közeiben lévő rendőr mentőkért telefonált, akik a szerelme szerencsétlenül örültjét előbb a főkapitányságra, onnan pedig a lipótmezei tebeidába vitték. A rendőrség nyomozása szerint Keszler Sándor bádogos 22 éves felesége a szerencsétlen.

— **Apjának mátkája.** Egy toledoi (Ohio) farmer osaknem abba a veszedelemba került, hogy a leánya férje legyen. Egész regény ennek a históriája. Adam Cordiff, a farmer a multkorában Charlestonba ment, hogy nőül vegye menyasszonyát, Lucy Colet, akivel már régóta el volt jegyezve. Az esküvő előtt való estén együtt volt Cordiff a leánnyal s ennek az arckép-albumában lapozgatott. Egyszer csak legnagyobb bámulatára megpillantja tizennyolc évvel ezelőt elhunyt feleségének az arcképet.

— Kinek az arcképe ez! — kiáltja meglepetten.

— Az anyámé, — feleli nyugodtan a leány.

Cordiffban megdermedt a vér arra a gondolatra, ami ebben a pillanatban az agyába tolt. Lucy Cole az ő tulajdon leánya volt. Mint egészen fiatal ember nőül vette New Jerseyben munkaadójának a leányát és pedig titokban, mert a leány szülei hallani sem akartak a házasságról. Amikor a dolog kitűdött, Cordiffot elzavarták a házból, a leányt pedig elzárták. Cordiff aztán elment, hogy valami egzisztenciát teremtsen magának, de mire jó jövedelemhez jutott, a felesége meghalt, miután leánykaja született. Cordiff, aki semmiféle összeköttetésbe nem jutott feleségének a szülei, nem látta a gyermekét, akit később meghalt anyja rokonsága Baltimoreban örökbe fogadott. A gyermek eltűnt Cordiff szemé elől, amig a véletlen igen végtelenül össze nem hozta őket. Lucy Cole most átvette apja háztartásának a vezetését.

— **A Zsibárus-utca rejtelméi.** Panaszos levelet hozott a mai posta. Kiss Béla államvasuti tisztviselő panasolja el benne a Zsibárus-utca legsötétebb rejtelméi. A Zsibárusokról elnevezett utca tudvalevően Budapesten van és nem valahol az Ural hegység túlsó oldalán, de azért a zsibárus-utcai alapotok a zsiakai. A női kalaptérmei ugynevezett bebhívó hölgyek, mint ragadozó vadak lesik az utcában a járókelőket s a gyantalan idegenek színté bevonsozják a boltba, hogy hát vezzenek kalapot. A legszemérmelenebb módon szőlítanak meg mindenkit, akár akar vásárolni, akár nem s ha kissé ellenkezik a szegény asszony, akit áldozatul szemeltek ki, egyszerűen megfojgák és behurcolják. Így jartak el Kiss Béla feleségével is és ezen állapot ellen kell a levél orvoslást. Kérdőzik az igen tisztelt rendőrséget, hogy hat voltaképpen mire való a m. kir. államrendőrség?

— **Tázbér helyett — három halál.** Svájcban, Appenzelen kanton Teufen nevű községében revolvergyőlkölh Lúdet házbért egy suhane. A házgazdaja felmondott neki, mert semmi hajlandóságot nem mutatott a fizetésre. A fia erre revolvert rántott elő, agyalótló a házgazdát, annak a feleségét s készer rálőtt két asszonyra is, akik éppen látogatóban voltak a családnál. Az asszonyok, hogy meneküljenek a dühgőz elől, kiugrottak az ablakon, de a második emeletről az utcára. Az egyik szörnyethalt, a másik pedig súlyosan megsebesült. A gyilkost elfogták.

— **Elűnt család.** Macsó János gyári munkás tegnap este bejelentette a rendőrségnek, hogy a felesége, született Farkas Erzsébet két leányával, a nyolc éves Juliskával és tíz éves Honkával tegnapelőtt délután eltávozt a Bulovszky-utca 32. szám alatt lévő lakásukról és azóta nyomuk vesztett. A házaspár külföldben boldog egyelőrtben élt, csak a napokban volt közöttük valami csekély összezördülés. Attól tart, hogy valami baleset érte őket. A rendőrség keresi az eltűnteket.

— **Honvágy.** Modrizeska lengyel színésznő száműzetésben élt New Yorkban. A chicagói világkiállításra a női kongresszuson erősen megtámadta egy beszédében az orosz kormányt, s ezért kitiltották. Hanem legutóbb honvágya támadt, s lépéseket tett, hogy hazakerülhessen. A chicagói orosz konzul közbenjár a dolgában a kormányánál s a követelt tudatta hatósága, hogy a színésznő hazatérhet, ha bíróság elé áll. És Modrizeska a cár kegyelmében bízva, elhatározta, hogy hazamegy, s aláveti magát a felteteleknek.

— **Az osztálysorsjáték húzása.** A hatodik sorsjáték első osztályának ma kihúzott legnagyobb nyereményét, a 60.000 koronát a 7506. számú sorsjegy nyerte. A szerencsés sorsjegyet a Kővári bankház (IV. ker. Ferenciek-tére 9. szám) nyolados sorsjegyekben adta el, mindmennyit szegény munkás embereknek. Az osztály-sorsjáték mai húzásán hatvan-ezer koronát nyert 7505, ötezer koronát 25573, kétezer koronát 72904, ezer koronát 4981 6261 11837, ötszáz koronát 99066 70658 49792 82292, háromszáz koronát 89213 84419 9679 5-688 77495 48027 9354 75220 76695 15348 14921 84093 30057 62592 71987 48314 25907, száz koronát 12591 49674 52130 54789 33514 15117 31473 81014 14568 32222 19202 11765 78630 58963 14521 61480 35279 98113 40128 26503 92703 80512 85602 41970 94595 8092 94010 12333.

(x) Linhart Vilmos festő műtermében készülnek: Arcképek, szentképek, gobelin-dekorációk, aquarell stb. festmények művészi kivitelben. Festett fényképzésű hátterek és színpadok köcsőnbe kaphatók.

(x) A t. hölgyközönség becses figyelmébe ajánljuk Steiner Mihály temesvári gyógyszerész mai hirdetését. A Norma kéz- és arckenőcsa. A Norma

szappan, Norma powder stb., oly meglepő csodás hatásuk, hogy nemcsak a belföldön, hanem a külföldön is nagy elterjedtségnek örvendenek.

(x) **Ninosen párja a Norma pipere és szépítőszereknek!** Hölgyeknek nélkülözhetetlen! Meglepő hatás! Norma-arcokénis 120 kor. Norma-szappan 80 fill., Norma-powder (3 színben) 2 kor. Kapható Steiner Mihály városi győgytárban Temesvár, Papnövelde-tér 23. Főraktár Budapest: Török József győgytára.

(x) **Kelfel és Hirsch asszonyok** Budapest, IV. Váci-utca 10. szállítják a legjobb fűzőket mérték szerint készíve. Próbatermek a legnagyobb eleganciával és komforttal berendezve. A cég nem küld utazókat, miután a magas hölgyvilág partfogását és jóindulatát így is a legnagyobb mérvben bírja.

(x) **A Carré oirkussról.** A roppant nagy érdeklődés, mely közönségünk részéről esténként mutatkozik a Carré Oszkár-féle királyi németalföldi oirkusz iránt, bizonyítja, mily nagy közkedveltségnek örvend ezen jóhírnevű oirkusz városunkban. Carré Miksa ur igazgatása alatt a jelenkor legjavát nyújtja ezen műintézet, s minden látogatónak a legmagasabb élvezetet biztosíthatjuk.

Csapat szemle a Vérmezőn.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, május 18.

Nagy katonai parádé volt ma a Vérmezőn: a király tartott csapatszemetlét a budapesti helyőrség legénysége felett. Fényes katonai parádé volt, amely nemcsak a katonákat érdekelte, hanem a nagyközönséget is, amelynek mindig ritkábban van alkalma gyönyörködni a csapatszemetlekben. Nagy közönség vonult ki már korán reggel a Vérmező környékére s a várba, hogy kellő helyet biztosítsanak magának.

Egész csomó gyalog- és lovasrendőr vonult ki a katonai parádára — a rend fenntartására. *Likl, Beniczky, Luky, Gersich és Déry* felügyelői parancsnokok voltak a rendőrség felett, míg a katonaság részéről *Kompost* százados, megfelelő számú katonasággal — elzárva tartotta a Vérmezőt.

A hadtestparancsnokság a salétromraktár mellett külön helyet zárt el, ahova csak jeggyel lehetett bejutni. Itt foglaltak helyet a fővárosban tartózkodó főrangú hölgyek és urak, köztük gróf *Széchenyi Gyula* a király személye körüli miniszter családjával, gróf *Csekonics Endre* nevelő, *Perczel Dezső*, a képviselőház elnöke családjával stb. stb. A csapatok reggel 8 órakor vonultak ki a Vérmezőre teljes díszben s a tényleges parancsnokság által kijelölt helyeken foglaltak állást.

Amíg a csapatok elrendezkedtek, a salétromraktár alatti őrháznál a szolgálatban nem levő katonatisztek gyűleltek, hogy a király kíséretéhez csatlakozzanak. Pél 9 óra után érkezett meg herceg *Lobkowitz* Rudolf hadtestparancsnok gróf *Szapáry* huszárszázados segédtsíjával, aki aztán átvette a csapatok parancsnokságát.

A katonaság négy oszlopban volt állálva, még pedig a következőkben: *Az első oszlopban Czibuka* altábornagygyal élén álltak: Az első honvéd gyalogezred zenekara, a honvédségi akadémia s a honvédségi tisztképző tanfolyam növendékei, majd a közös hadseregbeli hadapródok, az első honvédszázados, az 82-ik gyalogezred, a bosnyák zászlóalj, a 69-ik gyalogezred zenekaraikkal, majd a műszaki csapatok legénysége. *A második oszlopban* báró *Steininger* altábornagygyal az élén álltak föl a 6-ik, 68-ik, 32-ik és 38-ik gyalogezredek zenekaraikkal, majd a várüzérezred legénysége az egészségügyi csapatokkal. *A harmadik oszlopban* *Schnelle* vezérőrnagygyal élén álltak föl a 4-ik hadtest tüzérezred, valamint a 10., 11. és 12-ik hadosztály-tüzérezred legénysége, az utolsó, *negyedik oszlopban* pedig gróf *Attems* vezérőrnagygyal élén a 16-ik cs. és kir. huszárezred, az első honvédszázados legénysége, a honvédségi tisztképző tanfolyam lovas növendékei, a szerkesztő önkéntesek, végre a vonatvezérekhez tartozó legénység a megfelelő szerkesztőkkel.

A király kíséretével sötét póló lovon, háromnegyed 9 órakor indult el a királyi palotából, s pár perccel 9 óra előtt háromszoros kürtjellel tudatták, hogy a felsége a Vérmező bejáratához közeledik. Hatalmas éljenzés zúgott föl, amikor a királyi alakja megjelent. A felsége s a kíséret előtt *Bolfras* főhadsegéd lovagolt, mögötte a király, mellette *Ferenc Ferdinánd* főherceg trónörökös, majd gróf *Paar* Ede főhadsegéd, *Liechtenstein* és *Windischgrätz* hercegek, a szebbnél-szebb egyenruhás tisztek sokasága, amelyből feltűntek a honvédségi vezérkari tisztek festői ruházatukban s a testőrség főbőher lovascapatja. Erőkes volt a kíséretben két idegen katonatisztek szokatlan egyenruhája. Ezek: egy román s egy szerb, a mi tüzérségünkhez becsatolt katonatisztek. Amint a felsége a Vérmezőre érkezett, a zenekarok rázendítettek a néphimnuszra, amelynek hangjainak lovagolt a csapatok elé, ahol *Lobkowitz* herceg hadtestparancsnok megtette jelentését. Ezután a király nyomban megkezdte a szemlét.

Legelőször jött a Ludovika akadémia, utána a kadétskola, majd az 1-80 honvédezred, amelynek magyar zenéje mellett lépkedtek el a csapatok. Utánuk a 44-ik gyalogezred jött, majd a 3-ik számú bosnyák ezred zászló legényei, kikre a király megiegyezést tett a mellette álló *Lobkowitz* herceg-

nek. Pompásan lépkedtek a 69-ik *Jellasics*-bakák, kiknek a király a fejével bólintott, hogy jól van. Majd a 7-ik és 14-ik műszaki zászlóalj csapatai jöttek, melyet a 6-ik gyalogezred legénysége követett. Igen jól vonult el a 68-ik *Rodich*-ezred, melyet a 32-es háziezred követett, melyekre megiegyezést tett a király. A háziezred után a 38-ik *Mollinár*-ezred következett s a gyalogos csapatokat a festőies ruházatú 6-ik számú várüzérezred csapata követte. Ezek után jöttek a 10., 11. és 12. hadosztály tüzérezred pompás ütegei, melyeket a 16-os huszárok követtek, kiknek menetét az egészségügyi csapatok zárták be.

A szemle után a király kíséretével együtt, a közönség lelkes éljenzése mellett eltávozott.

A 4-ik hadtestparancsnokság a következő rendeletet adta ki valamennyi kivonult parancsnokságnak és csapatnak:

A mai katonai állomás-parancsnoksági parancsban a következők hirdendők ki:

Gróf *Paar* lovassági tábornoknak, a császár és király ő felsége főhadsegédének mai napról keletkezett átirata teljes szövegében kihirdettetik:

A császár és király ő felsége engem legkegyelmesebben megbízni méltóztatott, hogy a hadtestparancsnok és parancsnokló tábornok ő főméltóságának tudtul adjam legmagasabb, legteljesebb megelégedését a ma kivonult csapatoknak nagyon jó kinézése, valamint erős állománya felett.

Ez kegyes legmagasabb elismerést a legnagyobb örömmel tudtul adom a kivonult csapatokkal való szonnali közlés végett.

Lobkowitz, s. k.
tábornagy,

Ferenc Ferdinánd házassága.

Budapest, május 18.

Bécsből jelenti tudósítónk autentikus értesülés alapján, hogy *Ferenc Ferdinánd* főhercegnek *Chotek* Zsófia grófnővel kötendő házasságához a király beleegyezését adta s az esküvőt már legközelebb nagy pompával fogják megülni Bécsben.

Már régóta híresztelték, hogy a prezuntív trónörökös el fogja venni *Chotek* Zsófia grófnőt, de eleinte *morganatikus* házasságot emlegettek. Most — mint bécsi tudósítónk közli — az államjogi kérdések is meg vannak már oldva és *Ferenc Ferdinánd* főherceg leendő felesége meg fog jelenhetni az udvarnál is.

Bécsi munkatársunk távirata így szól:

Bécs, május 18.

Legfelső helyen is befejezett tény, hogy *Ferenc Ferdinánd* főherceg feleségül fogja venni *Chotek* Zsófia grófnőt. Hosszas tárgyalások után ő felsége beleegyezett ebbe a házasságba. Nemsokára meg fog jelenni az eljegyzés a hivatalos lapban s csakhamar aztán megtartják Bécsben az esküvőt.

Az uralkodó beleegyezése nagyjelentőségű a prezuntív trónörökös házasságára nézve, mert a nélkül *Chotek* Zsófia grófnő csak *morganatikus* neje lett volna a főhercegnek, így azonban az udvar hivatalosan elismeri őt a prezuntív trónörökös feleségének, ami nem jelenti, hogy a grófnő az esküvő után *főhercegnő* lesz, minthogy nem egyenrangú születése nézve a főherceggel, hanem felveszik az udvari névsorba s címe lesz: *Ferenc Ferdinánd főherceg neje*. Ha az uralkodó nem egyezett volna bele a házasságkötésbe, akkor sohasem jelenhetett volna meg az udvarnál s *anonim neje* lett volna a prezuntív trónörökösnek.

El van határozva az is, hogy az esküvőt nem csöndben és titokban — mint eleinte terveztek — hanem nagy fényvel, az egész uralkodó ház jelenlétében fogják megtartani Bécsben.

Az államjogi kérdést akként rendezték, hogy *Ferenc Ferdinánd* főhercegnak ebből a házasságból születendő gyermekei ki lesznek rekesztve az osztrák és a magyar trónörökösleiből, ellenben ha *Ferenc Ferdinánd* főherceg elfoglalja a trónt, rajta fog állani, hogy nejének megadja a *császári hitves* (*Kaiserin-Gemahlin*) címet.

(Ez a bécsi forrás az osztrák közjog szerint ítéli meg a kérdést. Hogy a magyar közjog szerint miképpen áll a kérdés, azt nemrég közöltük. A szerkesztő.)

Express-mesék.

I.

*Megjötték és el is mentek
A fagyos szentek.
Ami gyümölcs volt itt vagy ott,
Most lefagyott.
S mikor elment e három miszter,
Jött a három közös miszter,
A mi három régi fagyos szentünk,
S mi végleg tönkrementünk.*

MORÁL:

*Három fagyos szent is rosszul hat,
Hát még hat!*

II.

*Volt egyszer egy szép leány,
Volt sok udvarlója,
Imádták őt mind a hány,
De a lány
Csupán egyet szeretett,
És viszonszeretett.
Ez az ifjú megkérte,
Hozománnyal beírte,
Vett neki kelegyért,
S az esküvőnek rendjét
Megállapította.
Elhívték a vendégeket,
Nyoszolyák és vőfélyek
Lenn sok kocsit várt,
És a mátkapárt
Éljénzessel fogadta.
Be is állt a menyasszony
A fiakkerbe,
— Csokor a kezébe —
Am ebben a pillanatban
Előért egy idegen
S meglehetősen hűdogen
Beleült a fiakkerbe
A menyasszony mellé.
Senki meg nem botránkozott,
Kocsis lovak közé csapott,
Elindult a nászmenet
Nagy pompával, fénynyel,
Az új vőleánygyal.*

*Ez aztán a furcsa eset,
Mint igen ritkán esett,
Irjátok fel, gyerekek,
Megmondom a neveket:
A menyasszony, az Cyrano,
Cyrano de Bergerac,
Az új vőleány, az Makó,
Nyárszinkőri igazgató,
Ki keveset szobrakar.*

— o. —

FŐVÁROS.

(*) **A belvárosi templom fölemelése.** Két vállalkozó ajánlatot adott be a fővároshoz az iránt, hogy a belvárosi plébánia-templomot, amerikai módszer szerint, két méterrel fölemelje és 50 méterrel odább tojja. A költség 125,000 forint, vagyis 250,000 korona lenne. A mérnöki hivatal kéri az ajánlat elutasítását, főleg azért, mert a templomnak olyan gyöngye alapjai vannak, hogy az elmozdítást nem állán ki az épület. A restaurálás költsége különben is olyan nagy lenne, hogy azon a pénzen új templomot is lehetne építeni. Mivel pedig a templom nem tekinthető műemléknek, le kell bontani. Az ügyosztály azt az előterjesztést teszi, hogy az épület eltolatásának, vagy lebontásának a kérdésért egyelőre tartásuk függőben. Ami pedig a templomnak műbecsét illeti, ebben a tekintetben az ügyosztály a mérnöki hivataltól eltérő nézetben van s határozottan műbecset tulajdonít neki.

A középítési bizottság mai ülésén hosszabb vita volt e kérdésben. *Freund Vilmos*, *Czigler Győző* és *Steinhardt Antal* az ügyosztály nézetét pártolta. *Krátky János* főmérnök kifejté, hogy a 250,000 koronával előirányzott eltolatás-költségen kívül, még tetemes összegeket kellene fordítani az új alapozásra, a vakolásra, a templom telejének egészen újból való elkészítésére és sok más munkálatra, úgy hogy a régi templom eltolatása és restaurálása sokkal többbe kerülne, mint egy újnak a fölépítése. *Devecis Ferenc* műszaki tanácsos azt javasolja, hogy — úgy, amint az ügyosztály javasolja — hagyják az ügyet mindaddig függőben, amíg a templom elhelyezésére alkalmas végleges helyet meg nem találják. A bizottság ehhez hozzá is járult.

(*) **Az új tözsedepalota.** Amidőn elhatározott dolgozni vált, hogy az új tözsedepalotát az Újépület helyén fogják fölépíteni, a mérnöki hivatal kikötötte, teken az épület kiszögelléseit és rízalitjait a tér felé s nem a Nádor-utca felé kell irányítani, mert így az építészeti szépségek érvényre jutnak. Az összes díjazott tervek ezt az alapon is szerkesztették a pályázó műépítészek. Most a tözse az azt kéri, hogy engedjen a főváros tíz méteres rízalit alkalmazását. A középítési bizottság ezt nem ellenzi; de magárával *Devecis Ferenc* és *Czigler Győző* ama kívánságát, hogy mivel a főbejárás mellett kocsibejárás is lesz, az út szélessége 12, illetőleg 15 méter legyen.

(*) A football ellen. A székesfehérvári egyik legutóbbi közgyűlésén Del Medico Ágoston azt az indítványt tette, hogy tiltsák el a székesfehérvári összes iskoláiban, s azokon kívül is a labdarugó-játékok, s írjanak fel egyúttal a közoktatásügyi miniszterhez, hogy az állami középiskolák és főiskolák tanulói őt is tiltsák el től a játéktól. Indítványát azzal okolta meg, hogy ez a játék föltette veszedelmes, gyakorlati és esztétikus, a belső sérülések, sőt a halálesetek is. Ez indítvány hírére a Magyar Athlétikai Szövetség egy beadványt intézett a fővároshoz, amelyben azt kéri, hogy utasítsák el Del Medico javaslatát, mert a football testmozgás, balesetek pedig minden sportnál előfordulhatnak. A közoktatásügyi bizottság mai ülésén tárgyalta ezt a két indítványt. Del Medico Ágoston újból hosszabban megokolta a javaslatát, konkrét eseteket sorol fel arra, hogy a balesetek ennél a játéknál napirenden vannak. Léd Károly teljesen osztja az indítványozó véleményében, csak azzal toldja meg, hogy a football helyett elevenítsék föl a mi régi, szép nemzeti labdajátékainkat. A bizottság egyhangúlag egész terjedelmében elfogadta Del Medico Ágoston javaslatát.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** Goldmark-ünnep. Goldmark mester hetvenedik születésnapján a Magyar királyi Opera díszelőadásával ünnepelte a legnagyobb magyar zeneszerzőt. Hogy ezen a napon a közönségnek minél szélesebb rétegei hallhassák Sába királyinőt, az igazgatóság lezsidított helyárral mellett rendezte ezt az előadást. Nagyon dícséretre méltó ez az intézkedés, mert figyelmet jelent a közönség iránt és hódolatot a mesterrel szemben. A közreműködők erejük legjavával emelték az ünnepi est fényét. Diósné Handel Berta hatalmas alakítása a címszerepben ismeretes; Vasquez grófné, Ney Dávid, Arányi, Szendrői és Mihályi tudvalegileg kiűnő ensembleset nyújtanak. Astoroth kis szerepében nagyon kellemeesen tűnt föl Berth Mimi ifjú erőben viruló hangja. A zenekart lendülettel dirigálta Máder Raoul, akinek a második felvonás előjátéka után többször is kellett megköszönnie a közönség viharos ovációját.

A Budapesti Újságírók Egyesülete Goldmark Károlyhoz a következő üdvözlő sürgönyt küldte ma 70-ik születésnapja alkalmából:

Goldmark Károly

Gmunden.

Nagyon tisztelt, szeretett mester!

Örömmel ragadjuk meg az alkalmat arra, hogy önnek mai 70-ik születésnapja alkalmából arany Goldmark-emlékérmet készítették a mester számára, „tisztelőnk és hálaik kifejezéséül”. Az emlékre annyi pénz gyűlt össze, hogy kétezer forint fölösöget a bécsi konzervatóriumra alapított ösztöndíj-alaphoz csatoltak.

A Budapesti Újságírók Egyesülete

nevében

Vérszi elnök.

Ezen kívül a mai nap folyamán még számos üdvözlő telegramm és levél kereste föl Goldmarkot gmundeni magányában.

Goldmark Károly lajthán-tuli tisztelői a mester születésének hetven évfordulója alkalmából arany Goldmark-emlékérmet készítették a mester számára, „tisztelőnk és hálaik kifejezéséül”. Az emlékre annyi pénz gyűlt össze, hogy kétezer forint fölösöget a bécsi konzervatóriumra alapított ösztöndíj-alaphoz csatoltak.

Gmundenből táviratozza tudósítónk, hogy a Goldmark hetvenedik születésnapja alkalmából rendezett ünnep pompásan sikerült. Az első gratuláns az ősz mester hat éves unokája, Degenbarth Károly volt, aztán megjöött Goldmark leánya és veje, Degenbarth szobrász. Tizenegy órakor fogadta az agg zeneszerző a bécsi komponisták küldöttségét, amelyet Meller von Eichholz vezetett élére, később Gmunden városának képviselőtestülete üdvözlötte Goldmarkot. Délután lakoma volt a mester tisztelőire.

Karlsbadban nagy hangversenyyel ünnepelték Goldmark hetvenedik születésnapját. A műsor a mester szerzeményeiből volt összeválogatva.

** Népszínház. Andran Babája egyike a legpoétikusabb és legszubbtilisabb szubrett-szerepeknek, amelyet a francia operett-irodalom az utóbbi években megteremtett. Lehelletszerűleg finom elemekből van összerakva ez az Alésia kisasszony, Hilarius bábu-mester leánykája, akit az ifjú Lancelot abbé végre mint feleséget zár a szerelmes karjai közé. Cukorhab nem könnyedebb és nem édesebb; pillangósárványán a himpor nem szinesebb és nem illanóbb, mint ez a kis operett-figura, aki maga a moz-

testesült poézis. Lehetetlen volt előre nem vetnünk ezt a kis lelkesült dythirambot — amikor Fedák Sári kisasszony mai második vendéglátékáról kell innunk. A poszonyi szubrett ezt az Alésia kisasszonyt választotta második szerepéül, de az, akit játszott, nem volt Alésia kisasszony. A poszonyi szubrett, akiről első fellépése alkalmával megmondtuk, hogy a közönszerűség mértékét jóval meghaladja tehetség, akinek jövődő fejlődése előre nagy várakozásokkal lehet nézni — a poszonyi szubrett egyéniségének, sajnos, egy túlságosan domináló vonása az, hogy az érzékelnek, mondhatnók, egészen az érzékelnek játszik. Ebből a játékmódból valami buja illat árad ki s az egész operett-művészet a női test formáinak az ingerlő pose-ibaian süpped el. Alésia kisasszony inkább egy második Toledad ebben a játékmódban, semmint az a habzserűleg könnyű, himporos kis baba, akinek az egész lény csupa poézis. A mai második este kétségtelenné tette előttünk, hogy Fedák kisasszony, ha csakugyan elsőrangúvá akar nőni a magyar operett-színpadon, akkor finomabb és nemesebb irányba kell térnie, mert mi a magunk részéről nem szívesen látunk, — ha mindjárt egy kiváló tehetség is, — lerombolná azokat a határokat, amelyek az operett-színpadot az orfeum podiumától elválasztják. És a poszonyi szubrett részéről ez a vezérellem fenyeget... A fiatal vendégművésznőt egyébiránt ma este is egész szokatlan melegséggel ünnepelték, sőt akadtak tulbulgő tapsolók, akik a „vastapsokig” nem nyugodtak. Az előadás igazán ékessége volt Heggy Aranka klasszikus Lancelotja, amelyről gondolni sem lehet tökéletesebbet. (M—S.)

** A női szépség. Erről az örök aktualitásról szólott az Uránia-Színház mai bemutatója. A darab érdekes szövegét Moray-Horváth Károly írta a tárgyhoz illő finomsággal és ötletesen. A szöveg illusztrációjával az Uránia Színház ma valósággal remekelt. Százat meghaladó gyönyörű vetített képen mutatta be a női szépségnek fokozatos fejlődését, finomodását. Max Gabriel festményével, az ógörögnyelvi kezdődött a képek sorozata. Sorra következnek ezután az assziryok, egyiptomiak asszonyai, a legszebb görög hetáirak, a római asszonyok, akiknek a káprázatosan klasszikus formáival éles kontrasztot mutatnak a középkor vértelen asszonyai. A troubadurok várkisasszonyainak néhány gyönyörű alakja ó-német zene-kisréttel elevenedett meg a néző előtt. Az olasz renaissance buja szépségei Tizian művésze révén gyönyörködtettek. Melléjük sorakoznak a Rubens és Rembrandt által megörökített hus és vérből való asszonyi tökéletek. A női zsenialitás korát néhány kiváló alak képviselte. A Pompadour asszony uralmát követi a grisetek demokratikus kora, amelytől nem esik messze a demimondeok világa. A századvégi szépségek néhány híres alakja fejezi be a nő testi és lelki szép tulajdonainak fejlődését mutató változatos, gyönyörködött és tanulságos sorozatot. Érdekes Lősi Fullernek a darab keretéből illesztett szerpentin tánc, amelyet az Uránia-színház meglepően ügyes technikával, színeket változtatva mozgóképpel mutatott be. A nizzai kocsiútkör és az automobil verseny mozgóképpel is érdekesek. A darab, amely a tanulságot a szemnek való kelleme-sel fügyesen vonja egy keretbe, nagy sikert aratott. A művésziessen kidolgozott képeknek nagy volt a hatása és a szép számú díszes közönség sokszor adott zaps tapsokkal kifejezést tetszésének. (S. L.)

** A Park-Klub hangversenye. Ma este a tündöbetegek szanatóriuma javára fényes hangversenyt rendezett a Park-Klub. Az estén a magyar arisztokrácia legnagyobb része, a bécsi arisztokráciának itt időző tagjai és a diplomácia számos előkelősége voltak jelen. A hangversenyt Arnoldson Sigrid asszony, aki különösen Esterházy-Rossi grófné Gule Nacht című poétikus dalával frenetikus hatást ért el, Popper Dávid, Signorini és Polónyi Elemér működteték közre.

** Magyar primadonna Bécsben. Színpad-i tehetségek dolgaiban úgy látszik olyan gazdag nálunk a termelés, hogy majdnem esztendőnkint új meg új operett-talantumokat tudunk Bécsnek szolgáltatni. Legújabbban ismét egy jeles szubrett távozik Bécsbe. A bécsi Karl-színház igazgatósága három esztendőre előnyös feltételek mellett szerződtette H. Fuchovich Aranka asszonyt, Horváth Zoltán, a Nemzeti Színház tagjának feleségét. A kiválóan temperamentumos és feltűnően szép ifjú művésznő a Szép Heléna, a Madarász és egy játékopera fő női szerepeiben mutatkozott be Bécsben és egy csapásra akkora sikert ért el, hogy nyomban ott marasztalták szubrett-szerepkörre. Pompás énekudása, meleg organuma, sok külső előnye és legkiváló eleven, vérből játéka határozott sikereket ígérnek neki.

** A Víg-színház premierje. A Víg-színház holnap, szombaton színpadkerülő új darabjának, Philippi Golgotha című drámájának ma tartották meg a főpróbáját a sajtó meghívott képviselői előtt. A modern

tárgyu darabban Jászai Mariának nagy szerepe van, egy önfeláldozó anyát játszik, aki sikkasztó fia megmentése végett egy ártatlan embert juttat börtönbe. A nagy művésznőnek első modern alakítása iránt rendkívüli érdeklődés mutatkozik.

** Operaelőadás a Telefon Hírműködőben. Ma este a Telefon Hírműködő esti szórakozásképpen az Opera előadását közvetíti az előfizetők lakására. Meyerbeer Prófé-táját adja ma Pártosné Bartolucci Viktória asszony és Signorini ferenc vendégfellépései. — Az operaelőadás után érdekes újdonságokat olvastat fel a szerkesztőség, azután pedig 11 óráig katonai és cigányzene lesz hallható a kagylókön keresztül.

Cyrano de Bergerac.

Bemutató-előadás.

Budapest, május 18.

A párisi szenzáció lecsúszdese. Rostand új darabot írt, *Cyrano de Bergerac*, — Coquelin vagy négysszázszor adta egymásután, — sorba megbukott a német színpadokon, a Nemzeti Színház pedig kétezer frank vinkulumot fizetett, mert nem hozta színre. És ma este a romantikus dráma előtt kitárta kaput a Fővárosi Nyári Színház, régi nevén: a budai színház. Virágos kert közepén van az aréna. Lehet-e szebb kerete a virágos beszédnek, a suttogó szerelemnek, az elmulásnak, mint a virág-illat? A városi kertész nagy raffiniériával gondozza a virágokat, rendezgeti, öntögeti őket, csakugy mint Rostand virágait a poézis. Hogy szépek legyenek, hogy illatozzanak és fűrdőjék meg bennük gyönyörűséggel a lélek. Eh, kábító az illat, a kritikához pedig tiszta fej kell, hát menjünk be a színházba.

Közönség rengeteg számban. Vágyakozik-e romantikus versekre? A szűfolt háas arra mutat, hogy igen; noha erre mi felénk még járja javában a romantizmus. Pedig Rostand darabjához nem holmi „se hus, se hal-közönség” kell, hanem olyan, amely beleunt a naturalisták súlyos, kemény igazságaiba és könnyű, lágy hazugságokra szomjazik. De nincs meg még nálunk az akció, hát tombol, könnyekbe fuld reakció sem következhetik. Párisi sikert ilyenformán senki sem vár. Mert a nagyorrú és mégis szép, a különös és féktelen, a szellemes és vakmerő, a jólelkű és verekedő, a nyájás és szerelmes Cyrano nekünk is tetszik, de a párisi belészeret, imádja, csodálja és isteníti. Költő, tudós, muzsik, levente, légi utas, balsorsú szerető: Cyrano Savinien, aki „minden volt és semmi sem.”

Rettenetes nagy az orra Cyranonak: ez a tragikum. Szívében a forró szerelem és nem szerethet, mert rut. El kell tikolnia a szerelmét szép unokahuga Roxan előtt is, akit pedig a költőszív minden erejével szeret. Roxan találkozára hívja Cyrant és megkéri, hogy Neuvillette Christiant oltalmazza, mert a zive Christiané. Ragneneau pástómsütnél különös módon ismerkedik meg Cyrano huga, Roxan, ideáljával, Christiannal. Christian Cyrano nagy orra fölött élcelődik, de Cyrano nem bánja, hanem inkább szövetkezik vele Roxan meghódítására. És Cyrano poézisével és okosságával, meg a maga szépségével meg is nyeri Christian Roxant feleségül. A szép Roxant gróf Gniehe is szereti, aki Christianon úgy áll bosszút, hogy az esküvő után rögtön háboru-küldi. A gascognei kadetok a táborban szomorúak, fáradtak, már napok óta éheznek. Csak Cyrano vidám, Christian nevében egyre-másra küldi Roxan-hoz szerelmes leveleit. A költő levelei Roxant a táborba csalják, itt bevallja Christiannak, hogy szerette szépségéért, de most imádja a szellemét. Christian érzi, hogy ez a vallomás nem illel őt meg s a harcba rohan, ahonnan csak a holttestét hozzák vissza ifjú neijéhez. — Roxan gyászos özvegyisége alatt még folyton bámulja Christian szellemét. Cyrano naponként meglátogatja Roxant. És 15 esztendővel Christian halála után megtudja Roxan, hogy ő Cyrano szellemét imádta és Cyrano szült szerelemmel a szívéhez. Versei miatt sokan gyűlöltek Cyrant és egy ellensége egy darab fét dob a fejére. Utoljára meg Roxanhoz Cyrano, felolvassa Christian utolsó levelét, nem is olvassa, hanem szavalja, pedig már a betűket sem látja. Így tudja meg Roxan, hogy hozzá Cyrano beszélt mindig, mikor ő azt hitte, hogy Christian vall neki szerelmet. Az ősz hullajtja a fák leveleit, Cyrano meghal. „Egyet szerettem és kétszer veszttem el!” — siránkozik Roxan.

Az őt felvonásának darab meséjének ez a vázlata. Már ez a puszta vázlat is Rostand egy előkelő kvalitásáról ad számot, arról ugyanis, hogy a *Cyrano de Bergerac*ban nincs megamisztva a história. Kétszere-sen becses ez, mert a romantikus drámák eddig édes-keveset törődtek a korhűséggel. Ami azonban még inkább fölé emeli Rostand darabját a francia színpad egyéb romantikus termékein — Hugó Viktor és Dumas drámáit sem kivéve — az a francia esprit és a francia klasszicizmus művészi öllekzése. Csupa,

ragyogás ez a munka. A tökéletes művészet nyilatkozik meg a verselésben, a szerkesztésben, a szcenikai elrendezésben és a darab tömördek olyan részletében, amely egyenként is világhírűvé tehet egy nevet. A klasszicizmus mindvégig lüktet a darabban. Anyira nagy ez a dráma, hogy aligha tévednek, akik azt mondják, hogy ilyen többé nem tud alkotni Rostand. Egyébként a jóslás igen kézen fekvő, hiszen már Sarahnak ír szenzációs szerepeket...

Sokst vitalkoznak azon, hogy miért is bukott meg a német színpadokon *Cyrano de Bergerac*. Azt is mondják, hogy nem volt jó személyesítője Cyrano-nak, azt is, hogy Rostand darabja kizárólag a franciákhoz szól. Nos, az előbbi lehet az igaz. Mert a *Cyrano de Bergerac* históriája, abban a művészi keretben, amelybe Rostand belé helyezett, megfogja bármelyik nemzetből szívet.

A mai bemutatónak nagy hatása volt. És ebben Ábrányi Emilnek van a legnagyobb érdeme. Az ő fordítása olyan klasszikus költői alkotás, amely helyet követel magának a színpad és az irodalom történetében. És Ábrányi Emil bizvást oda teheti eredeti költői alkotásai mellé a *Cyrano de Bergerac* fordítását. Ami szín, ragyogás, erő és eszrit az eredetiben van, abból egy mászemnyí sem veszett el a fordításban. A francia versek legnehezebb formáit hűen követi a magyar vers, amelynek nyelvezete a költői nyelvezet szépségeinek teljességét. Némely helyütt szinte csodálatos Ábrányi Emil munkája, a sok közül csak éppen a verses párbajt említem fel, mint a fordítás költőiségének és a forma poétikus tökéletességének min-táját. A magyar irodalom a legnagyobb elismeréssel adózhat a kiváló költőnek a műfordításáért. A közönség elragadtatással hallgatta a gyönyörű verselést és Ábrányi Emilt, — aki a Nemzeti Színház előadásait után érkezett a színpadra — többször lelkesen a lámpák elé taposolt.

Az előadásról szólván, nem kell enye mértéket alkalmazni. Makó Lajos a Fővárosi Nyári Színház nívójára nagyon féltékeny, valóságos művelőzetet akar nyújtani nyáron át a főváros közönségének. Ez a magyarázata annak a kétségkívül merész váltakozásnak is, hogy a *Cyrano de Bergerac* — minden más magyar színpadot megelőzve — színre hozta. És ezt az irodalmi ambícióját erején fölüli is támogatja a rendelkezésre álló eszközökkel. Gyönyörűen állította ki a darabot, új díszleteket és kosztümöket készített és igyekezett gondos, összevágó, művészi előadásban bemutatni a szenzációs drámát. És buzgó igyekezete nem veszett kárba.

Pethes Imre játszotta Cyrano-t. Hangoztatják, hogy nincs magyar színész, aki Cyrano-t alakíthatná. A legnehezebb szerepek egyike nehezedit tehát Pethes vállára és így meg lehet azzal elégedve, hogy a játéka azt a hatást tette reánk, hogy egy kiváló kvalitásokban bővelkedő, előkelő intelligenciájú színész becsületlenül igyekszik mennél tökéletesebb műtani alakításában. Az a rendkívüli sokoldalúság, amelyet Cyrano szerepe megkíván, nincs meg benne, de hogy művész a javából, azt a harmadik felvonás szerelmi jelenetében és az utolsó felvonásban bebizonyította. *Hahnel* Aranka bájos jelenség volt Roxan alakjában, de a romantikus precieuse, mintha nem illene egészen a regiszterbe. Szép cangja és szép megjelenése más szerepben bizonyára inkább érvényesül. — *Szabó* Ferenc szintelen Christian volt. — A versaragó pekmetest *Krémer* Jenő sok melegséggel és humorral játszotta, kisebb szerepekben jól megállták helyüket *Sebestyén Géza*, *Tárnoky* Gizella és *Klenovits* György.

A közönség nagy tetszéssel fogadta a darabot. Lelkes tapsokkal adózott a közreműködőknek, Pethest a fölvonások után többször kitapsolták.

(H-u.)

MŰVÉSZET.

□ A kormány képvásárlásai. A közoktatási-ügyi kormány — mint értesülünk — ismét vásárolt néhány műtergát a Szépművészeti Múzeum szerezére. A régi magyar sorozat kiegészítéséül megvette *Mányokynak* egy női arcképét, azután *Barabás* Miklós-nak egy 1835-ből való képét, amely sokáig egy fehéremű-üzlet cégtábláján szolgált. Két régi tájkép is van a gyűjteményben, az egyik *Klette* Károly műve, a másik *Gadl* Károlyé, akit ugyanaz a tragikus sors ért, mint Monácsyt. *Tham* Mór hangyatekéről megvette a kormány a Tündér Ilona freskóképéhez készített rajzot, *Kupecky* Jánostól a „Furulyást.” *Révész* Imrénnek egy képért, amely Petőfit ábrázolja egy csárdában, 10.000 koronát adott a kormány egy londoni műbarát. Az új szerzemények közt van *Liesenmayernak* egy arcképe, (a művész édesanyja),

Leibl Vilmosnak egy arcképét *Szinyei-Merce* Pál aján-dékozta az országnak. *Burger* L.-től, aki külföldi ember létére is csupa magyar tárgyú képet festett az ötvenes években, egész sorozatot szereztek be. *Segantini* hagyatékából három képet, köztük a „Tehénistálló”, került a Képtárba. A külföldi mesterek sorozatába kerültek: *Ston N. Wenban* kilenc rajza, *Robida, Boutet de Monvel, Rocloff, Millandau* rajzai, litográfiái, vázlatjai, *Canon* egy arcképe, *Lenz* Miksa „Kisfűrés”-e, *Köpping*-nek egy Rembrandt-kép után készült metszete.

□ Iskolai képek kiállítása. Az elemi népiskola új tanterveinek életbejuttatása előtt *Wlassics* Gyula kultuszminiszter a népiskolai nevelés-tanítás sikere érdekében oly szemléltető képeket akar készíttetni, amelyek a leggondosabban megállapított motívumok szerint, hazai művészeink által készítve, alkalmasak legyenek a gyermekben nemcsak a széppérféket felkelteni és fejleszteni, hanem egyszerűsággal becses tenitási eszközök legyenek a hazafias érzület ápolásának és fejlesztésének. Hogy hazai művészeink a külföldi kiválóbb népiskolai képeket megismer-jék, a miniszter a külügyminiszter útján meg-kérte az angol, francia és porosz közköztalási mi-nisztereket, hogy az ottani elemi népiskolákban használatban levő legkiválóbb szemléltető kép-gyűjteményeket és illusztrált népiskolai olvasókönyveket küldjék meg. Ezeket a képeket kiállították az Országos Képtárban. A kiállítást délelőtt 11 órakor nyitotta meg *Wlassics* Gyula kultuszminiszter, aki *Halász* Ferenc osztálytanácsos kíséretében jelent meg. A miniszter a három terembe osztott képeket egyen-kint megnézte. A kiállítás anyaga főrészen angol, azután francia és német; kiegészítik a sorozatokat magyar kiadású szemléltető és természetrajzi táblák és a *Fényes* Kálmán színes reprodukciói.

Halász Ferenc osztálytanácsos mindjárt az első terembe megjelözte, hogy 4—5 színnel milyen szemléltető, szép képeket állítanak elő a külföldön. *Nire* *Wlassics* miniszter megjegyezte:

— Szépek, de nálunk a nemzeti irány a fő; történeti vonatkozású képek kellenek, amelyekből a gyermek a magyar nép múltjának örömeit és bánatát megismerhesse. Három dologra kell szívt helyezni: a művészi, művelődési és nemzeti irányra.

A miniszter mintegy félóra hosszat tartózkodott a kiállításon, s megköszönte *Kammerer*-nek a kiállítás rendezését.

A kiállított képek nagyon egyenlően értékűek. Van köztük temérdek sablonos, hígverű munka, egy-némelyikük, nevezetesen a 14. számú német munkák egyenesen komikusak. A négy évszakt mutatták be, egy képbe komponálva például mindazt, ami nyáron csak történhetik, otthon, a mezőn, a kertben, bele-vonva a mesterségeket, az állatvilágot, sőt egy kis morált is. A jó német *fejle* munkát akart adni a alek-kal és színnel szűfoltá a papírost. A szemléltető képek színvonalát messzi túllépik *Rivierének* pompás litográfiái, amelyek egy-némelyike bármily grafikai kiállításon szerepelhetne. A legszebb és legcélzerűbb munkákat az angolok küldték: a technikai előadás mintájul szolgálhatna a 8-ik sorozat 5-ik száma e címmel „Reggel vedd a magot”. Az állatképek közt sok a selejt, sőt tudákos. Feltűnés keltenek *Geoffroy* antialkoholista képei és *Pavis de Chavannes* nagy kő-rajzi Szent Gernóva életéről.

□ Magyar művészek tiltakozása. A Magyar Képzőművészek Egyesülete tegnap este gyűlést tartott, hogy állást foglaljon néhány sérellemmel szemben. A gyűlést *Telepy* Károly elnök nyitotta meg. Mindenek-előtt, arról esett szó, hogy a párisi világkiállítás ma-gyar művészeti részében nem azokat a műveket állí-tották ki, melyeket a magyar képzőművészek által megválasztott jury jelölt ki. *Ferenczy* Károly adta elő e sérelmes dolgot s konstatálta, hogy az ottani ma-gyar tárlat csak fele részben áll ama műtárgyakból, amiket a művészi jury elfogadott, a másik fele vagy olyan képekből áll, amiket a jury visszautasított, vagy olyanokból, amiket a jury nem is látott és több képet úgy állítottak ki, hogy szerzőjük nem is tudott róla. Olyan művészek is akadtak, akik protekciós utánjárásal jutottak be.

Nagy fűtáborodással fogadták ezt a kijelentést és *Jámbor* Lajos építőművész mindenekelőtt konsta-tálta, hogy *Miklós* Ödön párisi helyettes kormány-biztos látta azt, hogy a beküldött névsorban egész sereg derék művészünk neve hiányzik, kiegészíttetni kívánta a tárlat anyagát, annyival is inkább, mert hiszen a jury *Lukács* Béla kormánybiztostól azt a mandátumot kapta, hogy a világkiállításon a legutóbbi 10 évi termelés javát mutassa be.

A jelenlevő művészek végül tiltakozásukat fo-jezték ki a történetek fölött, annyival is inkább, mert a művészi vélemény mellőzése mutatkozik a mostani kormány-vásárlásoknál is. A mostani tavaszi műtár-lat — így szól a vád — megjelent a kultusz-

minisztériumból *Lippich* Elek osztálytanácsos és a saját izlése szerint kiválasztott néhány képet s ezo-keket a kormány által megvásároltának jelentette ki. *Tahi* Antal és *Knopp* Imre ismertették ezt a sérelmet, hangsúlyozva azt, hogy igazán fűtőetlen állapot volna, ha a művészek maholnap többség alá kerül-nének. Ezért elhatározták, hogy a kultuszminisztert köldöttséggel kéri arra, hogy az állami művásárlást jövőben ne csak egy ember izlésére bizzza.

□ Munkácsy-képek Münchenben. Münchenben — mint odavalló levelezőnk írja — a műtérő közönség sokat nézi *Munkácsy*-nak két képét, amelyeket egy műkereskedő évekel ezelőtt vásárolt meg. Az egyik, a *Mosonok* című, a hetvenes évek közepéről való, csodás színpompájával tűnik ki. A másik kép a *Krisztus Fildus előtt* című nagy festményhez készí-tett életnagyságu tanulmány, Krisztus feje, pompás technikával festve. Az egyik képet az első napon meg-vásárolták.

□ Magyar művész az angol királynőnél. *László* Fülöp festőművész meghívást kapott az angol udvarhoz, hogy lefesse *Viktória* angol királynőt, *László*, aki közelebb tartja esküvőjét Dublinban, a nyár elején *Wight* szigetére megy hosszabb tartó-zkodásra, hogy vásznán megörökítse a királynőt.

TUDOMÁNY. IRODALOM.

□ Alkotmánypolitika. Ezen a címen egy de-rék kis munka került ki a sajtó alól a *Stampfel*-féle zsebkönyvtár sorozatában. A jeles művecske szerzője *dr. Gratz* Gusztáv, ez a széles tudás jogi szakíró, akinek előbbi könyve, a *Nemzetközi jog*, megérdemelt elismerést vívott ki a szakirodalomban. *Alkotmány-politikája* nagy alaposzággal tárgyalja az állam lényo-gát s az állami akaratot. Erős logika szólal meg a műnek az állam szervezetről és szerveiről való rő-szeben. A jeles művecske ára hatvan fillér.

□ Magda. *Raimund* Golo *Magda* című regé-nyének második és befejező kötetét most jelent meg a *Légrády*-testvérek kiadásában levő legjobb könyvek között. Diszes vászonba kötve egy koronásért kapható a *Légrády*-testvérek könyvkiadói vállalatban. (Budapest, Váci-körút 78.)

SPORT.

□ A nemzetközi ebkiállítás. *Darányi* Ignác földművelési miniszter holnap, szombaton reggel 9 órakor tartja meg az Országos Magyar Ebtanyesztó Egyesület nemzetközi kiállítását a Tattersallban. Az ünnepes megnyitásban sok notabilitás lesz jelen; az ebtenyesztó egyesület tagjai, elnökükkel, *Gromon* De-zsövel élőkön jelennek meg a megnyitáson. A bel-ső külföldi kiállítók tegnap ismerkedő estélyre gyűl-tek a Hungária-szállodába, holnap este pedig *Gromon* Dezső ad lakomát a külföldi versenybírák tiszteletére. A kiállítás fényes sikerű lesz; 400 híresnél híresebb eb érkezett már Budapestre, hogy az egyesület érté-kes díjaira pályázzon.

□ A Károlyi Gyula emlékvásárlás. Holnap van a ketévesek nagy napja: a Károlyi Gyula emlék-verseny dől el, az eddig látott ketéves esikók színe-javának a részvételével. *Pandora*, *Cleo*, *Spitzbub*, *Avisa*, *Pelarsz* csupa reményteljes állatok, csak az a kár, hogy *Simoun*, a híres St. Simoun-Dornröschen esikó nem szalad, melyről hetekkel ezelőtt még valóságos csodahírek érkeztek Keszthelyről. A versenyben előreláthatólag a következő lovak vesznek részt:

<i>Don Diego</i>	lov. Adams
<i>Cleo</i>	Wilton
<i>Pandora</i>	Barker
<i>Spitzbub</i>	Park
<i>Hemchen</i>	Chaloner
<i>Takaros</i>	Glenrist
<i>Avisa</i>	Black
<i>Clio</i>	Poole
<i>Pelarsz</i>	Cleminson
<i>Esti esilág</i>	?
<i>Harpagon</i>	Hyams

Ezek közül legelőbbet *Pandora* mutatott, mely a Lipót-díjban másodiknak beérkezett *Cleo* igen köny-nyen verte. Nagyon jól futott még *Spitzbub*, *Cleo* és *Avisa* is. *Don Diego* a Lipót-díjban csak negyedik lett, de holnap alkalmasint jobban fog futni. A „söté-tek” közül jó hírek hallatszanak *Harpagon*-ról. A ver-seny előreláthatólag *Pandora*, *Don Diego* és *Spitzbub* közt fog eldőlni. A holnapi versenyek jobb aspi-ránsai ezek:

- I. *Esparsette*—*Gourmet*.
- II. *Count Niki*—*Kalúnc*.
- III. *Retford*—*Feodora*.
- IV. *Pandora*—*Don Diego*—*Spitzbub*.
- V. *Correlli II.*—*Resistance*.
- VI. *Tam Tam*—*Padra Kata*.
- VII. *Da kommt sie*—*Diva*.

□ A Károlyi emlékvásárlás eredményéről leg-gyorsabban a *Telepy* Hírműködő útján értesülhetnek mu-d-azok, akik nem mennek ma ki a versenytérré, mert a Hír-működő mindjárt a futamok lefutása után felolvasatja a részletes eredményt.

Nyílttér.

Orvosi tekintélyek a

SZOLYVAI

gyógyvizet kívánlan ajánlják: közhígy, hólyag, vizeleti szervek bajainak, cukorbetegségnek, vesebajok, gyomormegbetegedések, torok és tüdőszervek bántalmait esztén

Különösen ízű és igen üdítő asztali víz

LUH-ERZSEBET gyógyforrás

Legkiválóbb hazai gyomorgyógyviz: gyomor s tüdőbántalmak ellen Specifium. Kapható a jobb ásványvizüzletekben és az uradalmi ásványvizek birtokosánál Sz. Ilyván, Berög-m.

Somatose

(oldódó s hsférnyo)

orvosi szakteltek véleménye szerint a „tápkészítmények ideálja” betegnek és gyengének.

Idegeket és izmokat erősíti.

Gyógyszertárakban és gyógyanyag kereskedésekben.

A Magyar Leszámitoló és Pénzváltóbank

váltó-üzlete

az eredeti feltételek mellett már ma díjmentesen elfogad bejelentéseket

4% magyar

koronajáradéknak

e hó 23-án történetű jegyzésére.

(Az e rovat alatt közlöttnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ Bőjtű affér. Feuereisen Jenő malombívatának ma párviald vétésével vádolva állott a bíróság előtt s Kőrösi albiró főlészölésére így adta elő az affér történetét:

— Hosszabbított előestéjén egy erzsébetkörtüri virágkereskedés előtt álltam s a virágokat nézegettem. Föllegettem szerint minden csinos hölgy is nézni érdemes virágfajtát s ezért a bünöcsénél napjának előestéjén sem éreztem lelkiismeretfurdalást a miatt, hogy az üzletben lévő kisasszonyt is nézegettem a virágokkal egyetemben. Egy darabig gyönyörködtem így a virágokban, aztán tovább mentem. Hirtelen valaki rám kiált:

— Kicsoda maga?

Egy fiatal ember állott meg előttem s kihívó hangon ismételte meg még egyszer a kérdését.

— Bocsánat, feleltem, ezen a hangon nem szoktak jónevelésű emberek kérdezősködni, de a kíváncsiságát mégis kielégítem, ha éppen kívánja. Feuereisen Jenő vagyok.

— Vagyis zsidó! Tudtommal ilyenkor minden zsidónak a zsinagógában van a helye.

Erre a gunyos megjegyzésre én avval feleltem, hogy ányújtottam a névjegyet, mire Kőrösi Béla ur, ez volt a gunyolódó idegen, azt követelte, hogy írjam rá a címetem is.

— Sajnálom, mondtam, de amint ön igen jól sejtette, nagy ünnepem van s én ma nem írhatok.

Kőrösi ur nem akarta respektálni vallási törvényeimet s mi tagadás — areul ütött. Én pedig, mi tagadás — eltorltem rajta az esernyőmet. Másnap aztán, a dolog a lovagiaság szabályai szerint intézódött el. Kimentünk a Harshegyre s reggel hetedfél órakor olyan különö fegyverekkel lüldözöttünk egymásra, hogy két lüvés dacára sem tudott Kőrösi ur agyonlőni.

Ez a párbajunk története, tisztelt bíróság — fejezte be előadását a vádlott — igen érdekes és igen jellemző történet...

Kőrösi Béla avval védekezett, hogy nagyon igazolt volt, mert Feuereisen ur az unokahugát fikszirozta.

A bírő Kőröst nyolc napi, Feuereisont pedig öt napi államfogházra ítélte.

§§ A kapusja meséből. E cim alatt arról a pofonról referáltunk tegnapi számunkba, amelyivel dr. Freund Armin fővárosi ügyvéd honorálta Pio Tivadar bánszter görömböségeit. Egy sor bioás tördelés folytán kimaradt hírnökből s ez okozta, hogy hírnökből az foglaltatik, mintha a járásbíróság Freund dr. talála volna bünösnek a személyes szabadság megsértésében. Az ítélet nem Freundra, hanem Pio Tivadarrá vonatkozik.

Legujabb.

Bothát elfogták.

London, május 18. Roberts lord jelenti Kroonstadból mai kelettel:

Methuen tábornok tegnap bevonult Hoepstadthba, a nélkül, hogy ellenállásra talált volna. Duprei és Daniels boer tábornokok, valamint 40 ember megadta magát. A Broadwood parancsnoksága alatt álló lovasság tegnap csekély ellentállás után megszállta Lindleyt. Angol részről csak két ember sebesült meg. Steyn elnök nem volt Lindleyben. A szabadállam kormányának hivatalnokai már mult vasárnap elutaztak. Hutton tábornok lovasított gyalogsága tegnap 30 mérföldnyire északraletre megtelepítte Botha parancsnokot és 23 boert és elfogta őket. Az angoloknak nem volt veszteségük. Buller tábornoknak Natalban több farmer be fogja szolgáltatni a fegyverét.

London, május 18.

A Reuter-ügynökség jelenti Pretóriából mai kelettel: Mafeking ostromával felhagytak. A déli angol felmentőcsereg birtokába vette a várost.

TÁVIRATOK.

Lemberg, május 18. Vidovicsból táviratolozzák, hogy Stajasesk polgármestert, akinek része volt Aralen Michaelinának a kolostorba való internálásában, s akit ezért első fokozaton tíz napi elzárásra ítélték, a kerületi törvényszék ma felmentette.

London, május 18. A Reuter-ügynökségnek jelenti Tangerből, hogy a nagyvezir vasárnap meghalt.

A lex Heinze.

Berlin, május 18. A birodalomgyűlés ma tovább tárgyalta a lex Heinzt.

Az elnök bejelenti, hogy megint több indítvány adódott be, közülük Stadhagen indítványai, amelyek nem a büntetőtörvény, hanem a bűnvádi eljárás módosítására vonatkoznak. Ezeket az indítványokat az elnök nem akarja tárgyalás alá bocsátani.

Singer azt bizonygatja, hogy ezek az indítványok összefüggnek a tárgyalás alatt lévő anyaggal, tehát az elnök felfogása legalább is kétséges, és nagyon megnehezíti a birodalomgyűlés működését.

Az elnök félbeszakítja a szónokot és tiltakozik az ellen, hogy Singer olyan indító okokat tulajdonít neki, amilyenek nála soha sem voltak és nem is lesznek. (Helyeslés jobbról. Ohó-kiáltások és lármá a baloldalon.) Singer azt válaszolja, hogy egy szóval sem említette az elnököt, hanem csak a centrumról beszélt.

Az elnök igazolatosan mondja: Ez egészen illetlen kifejezés volt. (Nagy zaj a baloldalon.)

Singer folytatni akarja beszédét. Az elnök azonban csöngött és azt mondja: Felbeszakítottam a szónokot, mert azt mondta, hogy az indítványok azért kifogásoltattak, hogy a centrumnak szíveséget tegyek. (Ellenmondás a baloldalon. Zaj.) Nem tűrhetem, hogy a Ház elnöke ilyen ráfogásoknak. (Élénk tetszés a jobboldalon. Zaj a baloldalon.)

Singer: Én azt nem mondtam.

Stadhagen hosszabb beszédében bizonyítja, hogy az indítványok összefüggésben vannak a javaslatl. A Háznak majdnem lármáig fokozódó nyugtalansága következtében, melyet az elnök használna igyekszik elcsillítani, a szónokot alig lehet érteni. Kijelenti, hogy feltétlenül szükséges, hogy minden vétésre mindjárt megállapítsák a büntetést, mert különben a törvény tökéletlen. Reméli, hogy a Ház a szavazásnál hozzá fog járulni indítványaihoz.

Singer sajnálja, hogy az elnök magára vonatkoztatja szavait.

Richter Eugen kifejti, hogy egészen világos, hogy a két dolog összefüggésben van. A centrum maga is az utóbbi időben e tekintetben sokkal liberálisabb gyakorlatot követett. Leghelyesebb, utasítsák azt a kérdést a házszabály-bizottságra, vajjon az indítványok tárgyalassanak-e. A bizottság holnapig határozhat és akkor következik a további. Ezért nem éppen szükséges, hogy a javaslatot egészen elutasítsák. (Viharos derültség.)

A Ház elvetette Richter indítványát és azután 226 szavazattal 77 ellenében elvetette Stadhagen indítványának elfogadását.

Ezútan napirendvita támadt, mire Spahnnek az indítványát, amely azt kívánja, hogy a Ház mielőbb

térjen rá a legközelebbi szakasz tárgyalásába, névszerinti szavazásban 186 szóval 116 szavazat ellenében elfogadták.

A javaslat tárgyalása során Frohne képviselő beszélt, mire a vita bezárását indítványozták. Ujból hosszú napirendvita keletkezik.

8 óra felé a nemzeti szabadelvűek a tanácskozás elnapolását kívánják. Miván a szavazás eredménye kétséges volt, megszállják a Ház tagjait. A nemzeti liberálisoknak, a szabadelvűeknek és a szociáldemokratáknak nagy része nincs jelen és végül kiderül, hogy 194 képviselő van jelen. A Ház e szerint határozatképtelen.

Keresztényüldözés Khinában.

London május 18. A Timesnak jelenti Pekingből tegnapi kelettel, hogy az idegenek ellen irányuló mozgalom napirendvita arányokat ütött. Pakting és Peking között körülből fele uton a keresztények ellen súlyos kihágásokat követtek el, amely alkalommal sok magányagyon elpusztítottak. Hetvenhárom bennszülött keresztényt, közülük asszonyt és gyermeket megöltek. Egy részüket elevenen elégették. A katolikus hittérítők azt jelenti, hogy ez a legnagyobb keresztényüldözés, amely évek hosszú sora óta előfordult, s attól kell tartani, hogy a mozgalom a mostani idegenellenes kormány közömbössége vagy halgága beleegyezése következtében még jobban elfajul.

Svédek és norvégek.

Stockholm, május 18. A régens-trónörökös tegnap a norvég alkotmány ünnepén a következő pohárköszöntőt mondta:

Norvég vendégeimmel írtém poharamat annak az ünnepnek az alkalmából, amelyet ma egész Norvégiában ünnepelnek és meg vagyok róla győződve, hogy svéd vendégeim szívesen egyesülnek velem annál a pohárköszöntőnél, amelyet Norvégiára és a norvég nép boldogságára és jólétére mondok.

A columbia forradalom.

New York, május 18. Colonból a következő távirat érkezett ide: Azt jelenti, hogy a columbiai kormány csapatai 70 órára haru után, amely e hó 11-én kezdődött, megverték a főkkelőket. Sok legénység, továbbá Leal és Herrera tábornokok elestek. 1200 főkkelő sok ágyúval és fegyverrel fogságba esett.

Közgazdasági táviratok.

New York, május 18. (Terményfőrsde.) (Zárlat) Gyapot: New Yorkban helyben 9 3/4. (9 3/4.) júliusra 9.47. (9.48.) augusztusra 9.34. (9.34.) New-Orleansban helyben 9 3/4. (9 3/4.) — Petroleum Stand white New Yorkban 8.60. (8.60.) Stand white Philadelphian 8.55. (8.55.) Refined in Cases 9.90. (9.90.) Credit Balances at Oil City 140. (140.) — Zsír: Western steam 7.40. (7.40.) Roha és Brothers 7.60. (7.55.) — Tengeri irányzata szilárd. Májusra 42 1/2. (42 1/2.) Júliusra 43 1/2. (43 1/2.) Szeptemberre 43 1/2. (43 1/2.) — Buza irányzata szilárd. Piros ősi helyben 80 3/4. (79 3/4.) Májusra 71 1/4. (70 1/2.) Juniusra —. —. —. Júliusra 72 1/2. (71 1/2.) Szeptemberre 73 1/2. (72 1/2.) Gabona szállítási díja Liverpoolba 3 1/2. (3 1/2.) — Kévé: fair Rio 7. sz. 7 1/2. (7 1/2.) Juniusra 6.50. (6.45.) Augusztusra 6.55. (6.55.) — Liszt: Spring Wheat clears 2.65. (2.65.) — Cukor: 3 1/2. sz. (3 1/2.) — On: 28.95. (28.90.) — Ez: 16.75. (16.70.) — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, május 18. (Terményfőrsde.) (Zárlat) — Buza irányzata szilárd. Májusra 65 3/4. (64 3/4.) Juniusra —. —. —. — Tengeri irányzata szilárd. Júliusra 38 1/4. (38. —.) — Zsír: Májusra 7.02. (7.05.) Juniusra 7.05. (7.07.) — Szalonna short clear 7.10. (7.05.) — Sertéshús: Február —. —. —. Májusra 11.07. (11.07.) — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Napirend.

Naptár. Szombat, május 19. — Római katolikus: 166. év. — Protestáns: 166. — Görög-ország: (május 6.) 766. — Zsidó: Ijlar 30. Sab. Behar, 4. Perik. A nap kél 4 óra 3 percek. — Nyugszik este 7 óra 17 percek. — A hold kél este 11 óra 24 percek. — Nyugszik reggel 8 óra 22 percek.

A miniszterek nem fogadjak. A magyar delegáció külügyi bizottságának ülése. Tavaszi lövészgyűlés nyolcadik napja. Kezdeté délután 3 órakor.

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap. Somossy Mulató. Nagymező-utca. Ma egész új szenzációk misor. Folies Caprice. VI. Révay-utca 18. Naponta fénys misor. Stefánia-szálloda, Murányi-utca 53. Budapest legolcsóbb szállódja. Union-Szálloda díszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitások kávépartierem. Petanovits Metropoli szállódja, Naponta hangverseny (lásd hirdetés). Ujjonnan berendezett fényes éttermek. Futzer-pince Deák-tér naponta a pince éttermekben Dobronyi Géza 1-ső rangú zenekarnak hangversenye.

KÜLÖNFELÉK.

† Az abruzzói herceg postája. Egy norvég hajós az Északi sarkon utazó abruzzói hercegnek tudvalevőleg el akarja vinni a postát. Ha sikerülne a nyár folyamán az abruzzói herceggel, aki a telet a Ferenc József-földön töltötte, érintkezésbe lépni, akkor olyan tömeg levelet és levelezőlapot adna át neki, hogy egész életén át volna mit olvasnia. A herceg számára szóló postát a krisztianiai olasz konzul veszi át, s e nyáron egy bálnahajós kísérli meg a posta kézbesítését. Eddig az olasz konzulhoz hetvenkétezer levél és levelezőlap érkezett az abruzzói herceg számára a világ minden részéről, de a legtöbb mégis Olaszországból való.

† A test arzéntartalma. Régi idők óta használták az arzént bizonyos borbajok, tüdőbetegségek és az anémia néhány fajtája ellen. Armand Gautier 1899. június havában a párisi orvosi akadémiában néhány érdekes kísérletet ismertette, amelyek célja bizonyos bajok gyógyításának kutatása volt. Gautier e vizsgálatok során kiterjeszkedett annak a megvizsgálására is, hogy rendes körülmények közt minos-e valami kevés arzén az emberi s állati testben. A rendkívül ügyes kísérletek igazolták, amit sejtett, hogy ez az elem mind a növényevő, mind a húsevő állatok, valamint az ember pajzsmirigyének állandó alkotórésze. Az arzén valószínűleg táplálék útján jut az állatokba. Stein tényleg sok növényben mutatta ki az arzén jelenlétét, például a rozs-szalamban, káposztában, retekben, krumpliban. Az arzén jelenlétének kimutatása bizonyos sejtek magjaiban nemcsak anynyiból érdekes, hogy ilyen ritka anyag jelenléte bizonyos szervekben, a pajzsmirigyben, az agyvelőben és a borbórban élénken jellemzi azt a kémiai és működésbeli viszonyosságot, amelyben az egyes szervek egymással állanak, hanem bizonyos szempontból az teszi a dolgot figyelemre méltóvá, hogy némely elemnek mily végtelen kicsinek mondható mennyisége is nagyon élénk hatással tud lenni az egyes szövetek és így az egész szervezet életére. Az emberi pajzsmirigy (középtérrel húsznegy gramm súlyú) több arzenikumot tartalmaz, mint bármely más hasonló súlyú állat pajzsmirigye. Átlag ötvenhét kilogramm súlyú emberben az arzéntartalom 0-17 milligramm, az egész test tömegének körülbelül négyszáz milliommód része. Ez a négyszázmilliomod rész arzén elég, hogy a mirigy szabályszerű működésekor az egész szervezet egészét bizonyos irányban megörizze. Az állatoknál még kisebb mennyiség is elegendő: egy ezermilliomod rész. Még egy következtetés vonható a kísérleti eredményekből, az, hogy bizonyos működések, amelyek többé-kevésbé fontosak az életre, bizonyos aktív elemek révén jönnek létre a szervekben,

mely elemek teljes ismeretével eddig nem dicsekedhetünk. Ezek vizsgálatával egész új tudomány, a biológiai kémia kezdődik.

† Ferenc és a Shakespeare-darabok. Lipoében Edwin Borman a Shakespeare-dramákban előforduló Ferenc névvel foglalkozik. Megvan az angol Francis, a spanyol Francisco formájában és az angol becéző formában (Frank). A Ferencoknak a Shakespeare-darabokban csupa kis szerepük van. A vihar című vígjátékban Francisco szerepel, aki lord és királyi tanácsos. A sok hűhó semmiért című vígjátékban egy Francis (Seccole) találkozunk, aki jogtudós. IV. Henrik második részében ott van a Francis (Pickbone), fiatal jogász az egyik londoni jogi iskolában. III. Richard eredeti kiadásában egy Francis szerepel sir címmel. Hamletben ott van Francisco, aki gyomorbafoj. A Szentiványi álomban Francis, aki lánya alá akarja rejtetni arcát. A Windsor víg nőkben Frank (mister For'), akinnek a felesége Alice. Amikor pedig a Shakespeare-darabok megjelennek, akkoriban élt Londonban egy férfi, akitnek Francis volt a neve s ő rá mindazok a tulajdonságok rá illettek, amelyek a Shakespeare-darabok Ferencét külön-külön jellemezték. Francis Bacon jogtudós volt s tagja volt fiatal kora óta egy londoni jogi iskolának. Bacon, amikor „A vihar” megjelent, Bacon lord és királyi tanácsos volt. Megillette őt a sir cím is. Francis Bacon azonkívül szeretett a világ elől elrejtőzni, Francis Bacon gyomorbafoj volt s Francis Baconnak Alice nevű felesége volt. A Shakespeare-Bacon elmélet híveinek ez újabb bizonyíték lesz arra, hogy Francis Bacon írta a Shakespeare drámákat. Azt mondják majd, hogy az ő különböző személyes tulajdonságainak ezeknek a daraboknak a Ferencéire való rubázása szándékos tréfa volt. Viszont a Bacon-Shakespeare elmélet ellenségei mindent véletlennek fognak minősíteni.

† A háború és a házasságok Londonban. A délfarkai események, egyéb borzalmasságok mellett, azt az aggodalmat is keltették London lakosában, hogy a negyedmiliónyi ifjúság eltávozása növelni fogja a pártában maradt leányok számát. A panasz, mely a hírlapokban, a barok mellett s a szélsőkről egyaránt terjedt, mint a lapokban olvasható, alaptalannak bizonyult. A Somers-palotában székelő főanyakönyvezetők hivatal kimutatása szerint a házasságkötések száma szaporodott.

— A baj — mondta a hivatal főnöke — mindazonáltal megeshetik, ha a háború három évig húzódik el. A mostani állapot úgy látszik csak növeli a házasságok kedvét, mert a szerető nő, félve a jövő bizonytalanságától leláncolni igyekszik magához a férfit, aki a jövőtől való félelmében engedékenyebb

és könnyebben hívó. Sokkal nagyobb ellenségei is vannak a házasságra való kedvnek, mint a háború. Például az időjárás. Néhány heti mosolygós napfény többet tesz, mint akármi más. Esős, ködös hetek után pedig csaknem üresek helyiségeink: a szorolmól ültető párokat mintha elmosta volna az eső.

† A Vezuv. A Vezuv télen pihent, de május elején megint nyugtalankodni kezdett. Harmadikán izzani kezdett. A nyílásából gomolygó füst rózsásra színeződött. Északról északra erősödött a kitérés s a környék népe előkészületeket tett a menekülésre. Besina, Torre del Greco, Torre del Annunziata reszkettek a titokzatos hegy hatalmától, amely már annyi veszedelmet tudított rájuk. Pompejiben az emberek nyugodtabbak voltak. Ott hetedikén a levegő megtelt finom hamuporral, amely száradatlanul szállt alá a Vezuv tetejéről, beborítva minden ablakot és falat. A tenger fémszínben csillogott s teljesen elvesztette szép sötét kék színet. Tompa, hosszú dörgésekben nyilatkoztak meg a hegy forró elemei és a levegő nyomásból fészültségben nehezedett rá az idegekre. Két éjszakán át izzott még a vulkán és páratlan látványt varázsolt Nápoly lakói elé. Két-négy percenként sok méternyi magas lángoszlop csapott fel a kráterből. Néha magába süllyedt vissza a láng, néha szétterjedt esernyőformában a csúcs fölött magasan s elárasztotta a hegyet izzó kővel egészen a fogaskerekű vasút felső állomázáig. Itt-ott hosszú villókig húzódtott le a hegyen, — az égő láva. Aztán mégis megnyugodott a tűzhányó, de kitérés nyomán mégis maradt egy kis pusztulás. A fogaskerekű vasút felső állomása romokban, a pályatest helyenkint megrongálva. Hamarosan helyreállítják a pályát, s újra turistát visz fel a kráterhez a fogaskerekű.

† Végrendelkezés tetszalál esetére. Egy twinsburgi (Amerika) hölgy különös pontot csatolt a végrendeléhez. Ezta paragrafust a következőképpen fogalmazta meg:

— Mielőtt testemet átadnák a földnek, elrendelem és követelem, hogy a legalaposabb halottkémelés után vagy az agyamat, vagy a szívemet teljesen elválasszák a testemtől, vagy biztos két golyót a szívembe, kettőt pedig a fejembe röptessen. Akármelyik barátom legyen is agyammal halálom órájában, eszedem hozzá, tegye meg nekem ezt a szolgálatot. Ha azonban halálom idején se rokonom, se barátom nem volna életben, úgy kérem, adják ki holtestemet twinsburgi háziorvosomnak, hogy ő boncolás után földi maradványaimat egy tetszés szerint választandó orvosi fakultásnak adja át, vagy pedig preparátumokra használja fel őket, amelyek az ő tudományát elősegítik.

REGENY.

ÚJ FÖLD

Írta: KNUT HAMSUN

(89)

Agota hangját hallotta meg, éppen most lépett ki az utcára Irgens kíséretében. Agota hátul ment, nehézkes volt a lépése s mintha valaki visszatartotta volna a lépcsőkön.

— Siess hát! — mondta Irgens.

— Oh tessék csak várni egy pillanatra, Irgens ur — mondta a kocsis — ő nagysága még nem végzett.

— Hát ismer engem? — kérdezte Irgens meglepetve.

— Oh kérem, ki ne ismerné őt?

— Ismer, ismer — ujjongott Agota s lefelé sietett a lépcsőkön. A köpenye még nem volt a vállán s a nagy sietségben leesett, Agota megbírt benne. Szemei meredtek, fáradtak voltak. Hirtelen felkacagott.

— Ez az utálatos Gregersen, úgy megrugta a lábam szárát — mondta. Azt hiszem, hogy vérzik is, bizonyosan vérzik... Igazán Irgens, most már megint kiadhatnál egy könyvet... Képzeld csak, képzeld csak, ez a kocsis is ismer téged. Hallottad?

— Részeg vagy — mondta Irgens s besegített Agotát a kocsiba.

A kalapja ferdén volt a fején s miközben egyre azon mesterkedett, hogy a köpenyét magára huzza, egyre beszélt:

— Nem, nem vagyok részeg, csak jó kedvem van... Nézd meg, kérek, hogy nem vérzik-e a lábam. Igazán azt hiszem, hogy vérzik. Fáj is, de az nem tesz semmit. én úgysem számítok.

Részeg, azt mondd? Nos, és ha ugy volna? Te hoztál el ideig, mindent a te kedved szerint teszek... habahab, nevetnem kell, ha erre az utálatos Gregersenre gondolok. Bizonyosan szép cikket írna rólam, ha meglátná a lábam, amelyet úgy összerugdalt. Egészen más az, ha te nézed meg. Neked szabad... Rossz volt az a sör, nagyon rossz. A fejembe szállt. És az a sok cigaretta...

— Menjünk — kiáltotta Irgens a kocsisnak. A lovak elindultak.

Ott állt s a kocsit után nézett; a térdei remegtek, önkénytelenül is megtapogatta a ruháját, a mellét. Agota volt — gondolta. Hogy elrontották! Agota, édes, kis Agota...

Ole leült a kövezetre; így mult az idő s a vendéglő előtt már a lámpákat is eloltották, egészen besötétedett. Egy rendőrt ráút a vállára s azt mondta, hogy itt nem szabad elaludni. Ole felelt. Nos, igen, igen. Jó éjszakát. Köszönöm... Aztán Henriksen Ole tovább tántorog az utcákon.

Két óra felé járt az idő, mikor hazaért. Az irodájába ment, meggyújtotta a lámpát s csupa megszokásból a szögére akasztotta a kalapját. Area egészen merev volt. Egy egész óra mult el avval, hogy fel s alá járt a szobában. Egyre fel s alá, aztán a szekrényhez lépett, inni kezdett. Leveleket, okmányokat, rövid, erélyes betűket vetett papírra, melyeket borítékba zárt és lepecsételt. Ismét az orrát nézte, fél négy óra volt; miközben a kezében tartotta az órát, egészen gépiesen huzta fel. A Tidemandnak szóló levéllel maga ment ki az utcára, bedobta a postaszekrénybe; mikor visszatért, elővette Agota leveleit s fölbotolta őket.

Egyetlen egyet sem olvasott el közülük, csak a kályháiig vitte s egymásután elégette őket. Csak az utolsó, a legutolsó levelet, melyben a gyűrűt küldte neki vissza, csak ezt huzta ki félig a borítékból, aztán elégette ezt is.

A kis fali óra négyet ütött. Egy gőzhajó sípolt élesen a kikötőben. Ole fölállt s elment a

kályhától. Arcán nagy bánat tükröződött, minden izma megfeszült, erei kidagadtak a homlokán. Aztán lassan kinyitotta az íróasztal fiókját.

Másnap reggel halva találták Henriksen Olét. Agyonlőtte magát. A lámpa még égett az áruasztalon, egy pár lepecsételt levél hevert körülötte, 6 maga a földön feküdt. A pecsétnyomó fogója a fogai közt volt, mikor a fegyvert a fejének irányozta, rögtön meghalt s még most is úgy harapta a pecsétnyomó nyelét, mintha élne. Alig tudták kivenni a fogai közül.

A Tidemandhoz intézett levelében bocsánatot kért, hogy nem mehetett el hozzá utoljára, hogy bocsánatot kérjen tőle, de sehogysem bírta már tovább, nagyon beteg volt s nem érthette meg a következő reggelt. A falusi házat emlékül hagyja Tidemandra.

— Te mindenesetre jobban használhatod, mint én — írte — a tied édes jó barátom, fogadd el tőlem. Hanka is bizonyára örülni fog neki; őt is szívóbb üdvözlöm. Isten veled! Arra kérek, hogy Lynum kisasszonyról is gondoskodjál, ha tán nyomorba jutna. Ma este találkoztam vele, de ő nem látott meg engem. De én tudom, hogy szíve még mindig tisztá. Nem tudok neked összefüggő levelet írni, csak egyetlen egy dolog áll tisztán előttem. És ezt az egyetlen egy dolgot félóra múlva végre fogom hajtani. Isten áldjon meg Andrást. Iskolás gyerek korom óta te voltál legbecsületesebb barátom, erre gondolok most utoljára s ezért írom most neked ezt a levelet. Rosszul írtam, de emlélek, hogy így is megértette.

Agota arcképét megtalálták a tároájában. Talán elefedte elégetni. Azt a pár sürgönyt, melyet délután írt meg, szintén elefedte feladni, még most is a zsebében voltak. Igaza volt, csak egyetlen egy dolog állott tisztán előtte.

(Folytatása következik.)

+ Krumplirendjel. A krumpliról, amely az emberiségnek egyik fő tápszere, nem igen tudjuk, hogy egykor egy érdemrend megalapításának volt az okozója. 1842-ben történt, hogy I. Miklós cár a krumpli-termesztés föllendítésére jutalmat tűzött ki. Mindazok az alattvalók, akik a krumplitermesztésben kiváló eredményt mutathattak fel, külön erre a célra veretett arany-, vagy ezüstérmét kaptak, amelyet krumplirendjelenek neveztek el.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Osztárk-Magyar Bank. A jegybank állása május 15-én a következő volt: Bankjegyforgalom 1.316.488.000 kor. (—37.710.000 kor.), ére-értékkészlet 1.153.895.000 korona (— 6.403.000 korona), váltótárca: 304.416.000 korona (—33.874.000 kor.) lombard-üzlet: 63.682.000 korona (— 5.017.000 korona), adómentes bankjegytartalék: 191.334.000 korona (+ 34.180.000 korona).

A kereskedelmi minisztérium. A biztosító társaságok képviselőtöbbsége ma a társulatok több igazgatója tisztelt a kereskedelmi minisztérium és arra kérte, hogy a belvízi hajók felülvizsgálatára és ellenőrzésére vonatkozó kérdéseket a hajók lajstromozásáról és zálogjogáról szóló törvényjavaslattal kapcsolatban rendeztesse. A küldöttség vezetőjének Jenei Lajos igazgatónak beszédére a miniszter kijelentette, hogy van tudomása a mostani tartózkodás állapotokról és az összes érdekelt csoportok szempontjából tanulmányoztatni fogja a nagyfontosságú kérdést.

Az Országos Iparegyesület végrehajtó bizottsága tegnap délután Matlekovits Sándor elnöke alatt ülést tartott, amelyen a következő fontosabb ügyek kerültek napirendre:

A kereskedelmiügyi miniszter által a párisi kiállítás tanulmányozására adományozott ösztöndíjakra az egyesület öt önálló iparost és 10 ipari munkást hoz javaslatára. A pályázat elődöntésére szűkebb bizottság fog kiküldetni. Az egyesület feltételezésére a miniszter felhívta a hazai vasútársaságokat, hogy ruhabezérzésüknek előnyben részesítsék azt az ajánlattevőt, aki hazai posztóból készült ruhák szállítására vállalkozik. **Gelléri** igazgató jelentést tett a fönf-szövő-ruházati és bórdíszmü ipari kiállítás megnyitására, amelyen az egyesület megkezdte a képviselői vité. Matlekovits elnök végül szöve tette a párisi kiállítás magyar juryének kinövezését és előterjesztését a bizottság egyhangúlag sajnálattal fejezte ki a miatt, hogy ezáltal nem alkalmasnak az eddigi kiállítások juryének egybeállításánál követelt azt az eljárást, hogy az Orsz. Iparegyesület véleményét megalkatják és ennek tulajdonítható valószínűleg, hogy iparunk képviselői a juryben semmi tekintetben sem felel meg a legserényebb igényeknek sem.

Telefon Budapest—Belgrád között. A magyar és szerb kormány között végleges megállapodás jött létre a végül, hogy Budapest és Belgrád között telefonos összeköttetés létesíttessék. E telefonvonal hossza 380 kilométer s Budapestről a Belgrád melletti Szávahidig a magyar állam költségén fogják előállítani. A munkálatokat már megkezdtek. A különböző kormányok megegyeztek már arra nézve is, hogy e telefonvonalat Nisen át Bulgáriában Szófiáig és Nisből Üskübön át Szalonikiig és Konstantinápolyig fogják meghosszabbítani. A Budapest—Szófia közti telefonvonal hossza 760 kilométer lesz, Budapest—Szaloniki közt 1050 kilométer s Budapest—Konstantinápoly közt, via Üsküb, mintegy 1850 kilométer hosszúságú lesz, míg az ut Philippopolison át kerek 1420 kilométerre rug. Mivel azonban Konstantinápolyban még egyáltalán nincs telefonhálózat, ez az utóbbi telefonvonal-összeköttetés előrelátástalag még csak hosszabb idő múlva létesül.

Építőiparosok kongresszusa. Az építőiparosok kongresszusának előkészítő bizottsága tegnapi ülésén tárgyalta a munkáskérdés megoldására irányuló törekvéseket. A bizottság alapos tárgyalás után főirányelvnek tűzte ki az olcsó és egészséges lakások építését, a lehető legnagyobb mérvű betegsegélyezést, a balesetek elleni biztosítást állami alapon és a munkás és munkaadó közti viszony törvényes alapon való rendezését. A kongresszus előkészítő bizottsága minden hétfőn és csütörtökön este 7 órakor tart ülést az építőmesterek Ferenciek-bazára II. emeletén levő egyesületében, ahol a permanens bizottság naponta délután 2-3 óráig tartja üléseit.

Marhavásár Póstyében. A Nyitremegyei Gazdasági Egyesület Póstyében június 25-ikén díjazással egybekötött tenyészállat vásárt rendez. Kiosztásra kerül mintegy 400 korona államdíj. Pénzdíjakat csak kisegzők kapnak, nagyobb tenyésztők elismerő oklevéllel díjaztatnak. A díjazás reggel 9 órakor kezdődik.

A medárdnapi vásár. A budapesti általános vásár május 20-án veszi kezdetét, a bórvasárt pedig 28-án, hétfőn tartják meg.

Fizetéseképtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetéseképtelenségeket jelenti: Fisker D. és Társa cég Budapest, Glucksthal Mór kereskedő Rimaszombat, Zschöner Károly és Társa cég Bécs, Biermann Henrik kereskedő Bud-Szent-Mihály, Milovanovits Mihály kereskedő Belgrád, Mermelstein Jakab

és Társa cég Almás-Füzítő, Klein Mór kereskedő Poprád, Kohn Miksa kereskedő Lőcs.

Eszesárak. A kontingens nyerseszsz ára Budapestben 88,50 korona, áruban 39,— korona. — Édesben az irányzat szilárdabb. A nyerseszsz ára 42,20 korona pénzben, 42,40 korona áruban.

Borjovásár. 1900. évi május 18-án. (A budapesti marhavásártéri vásári pénztár részvénytársaságól). Felhajtás: Belföldi élő borjú 1825 drb, lelt borjú — db, bécsi élő borjú — db, db. horvát, növendék marha 18 darab, bárány élő 19 darab, lelt bárány — darab. Árjegyzés azonos tételekből: Árjegyzések. Belföldi élő borjú 56—70 f.-ig, I. r. 71—83 f.-ig, kivételes 88— f. kilónként, lelt borjú — f.-ig, II. r. — f.-ig, kivét. — f. kilónként, lelt borjú — f.-ig, kivét. Bécsi lelt borjú — f.-ig. Növendék marha 42—45 f.-ig kilónként, I. r. 50— f.-ig. Bárány élő 11—15 k., lelt bárány — k., kivételes ár — k.-ig páronként. Kecse — k.-lól 0.— k.-ig. A vásár élénk volt.

Budapesti sertés-konsumvásár. A főrenvárosi petroléum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertés-konsumvásár árjegyzése 1900. évi május 17-én. Készlet 622 darab. Erkezett 705 darab. Összesen: 1327 darab. — Eladott 783 darab. Maradt 549 darab. — Napi árak: 120—180 kgr. súlyban 90—102 koronáig, 220—280 kgr. súlyban 98—105 koronáig, 320—350 kgr. súlyban 98—105 k.-ig. Öreg nehéz páronként 400—500 kilos 88—90 koronáig. Malacok 70— koronáig 100 kilónként. A vásár hangulata élénk.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, május 18.

Élénk kínálat és vételkedv mellett 30.000 méter-máza buza került a forgalomba nyugodt irányzattal, vaggonáru néhány fillérrel alacsonyabb, rakományok gyengén tartott árakon.

Eladott:

Buza. Tiszavideki: 300 mm. 81 k. 8 K. 25 f. felső, 100 mm. 79-5 k. 8 K. 30 f., 200 mm. 79-2 k. 8 K. 35 f., 200 mm. 79 k. 8 K. 10 f. sarga, 100 mm. 78-8 k. 8 K. 10 f. sarga, 100 mm. 78-5 k. 8 K. — f., 100 mm. 75 k. 7 K. 75 f.

Pestmegyei: 100 mm. 80 k. 8 K. 12-1/2 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 90 f. keverékes, 100 mm. 79 k. 8 K. — f., 300 mm. 79 k. 8 K. — f., 150 mm. 79 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 78-5 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 87-1/2 f., 100 mm. 77-5 k. 7 K. 80 f., 900 mm. 75 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 74-8 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 74-5 k. 7 K. 50 f., 100 mm. 73-2 k. 7 K. 45 f. sarga.

Páncsovai: 1800 mm. 74 k. 7 K. 55 f., 1800 mm. 74 k. 7 K. 55 f., 800 mm. 73 k. 7 K. 55 f. Erdélyi: 150 mm. 79 k. 8 K. 10 f.

Fehérmegyei: 200 mm. 70-3 k. 8 K. 05 f., 400 mm. 76-2 k. 7 K. 95 f.

Felsőmagyarországi: 320 mm. 79-8 k. 8 K. 25 f.

Tolnai: 1000 mm. 75 k. 7 K. 84 f. Verébási: 530 mm. 72-7 k. 7 K. 80 f. Bánáti: 250 mm. 75-2 k. 7 K. 70 f. Dunai: 400 mm. 75-5 k. 7 K. 45 f., 1000 mm. 74-5 k. 7 K. 45 f., 630 mm. 73-5 k. 7 K. 45 f. Szerbiai: 2000 mm. 75-5 k. 7 K. 35 f., 3000 mm. 75 k. 7 K. 30 f., 5500 mm. 74-3 k. 7 K. 30 f. Raktáru: 300 mm. 75-8 k. 7 K. 70 f.

Mind 3 hónapra.

Rozs: 100 mm. 6 K. 92-1/2 f., 100 mm. 6 K. 86-1/2 f.

Zab: 100 mm. 5 K. 60 f., 100 mm. 5 K. 51-1/2 f.

Készpénzfizetés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti árú-és értéktözsde szokásai szerint, készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Típus	Klós	10 kilogramm		Klós	10 kilogramm	
		K-tól	K-ig		K-tól	K-ig
iszavideki	6	75	7,65	79	7,8	8,20
	7	75	7,65	81	8,10	8,25
	8	75	7,70	81	8,15	8,30
	9	75	7,80	81	8,25	8,40
fehértmegyei	6	75	7,65	79	7,75	8,10
	7	75	7,65	80	8,10	8,15
	8	75	7,65	81	8,15	8,20
	9	75	7,69	81	8,25	8,30
pestvidéki	6	75	7,65	79	7,75	8,10
	7	75	7,65	80	8,10	8,15
	8	75	7,65	81	8,15	8,20
	9	75	7,65	81	8,25	8,30
bánási	6	75	7,65	79	7,75	8,10
	7	75	7,65	80	8,10	8,15
	8	75	7,65	81	8,15	8,20
	9	75	7,65	81	8,25	8,30
bácskai	6	75	7,65	79	7,75	8,10
	7	75	7,65	80	8,10	8,15
	8	75	7,65	81	8,15	8,20
	9	75	7,65	81	8,25	8,30

Egyéb gabonafajták		Klós	10 kilogramm	
			K-tól	K-ig
Rozs	uj. elsőrendű	—	6,60	6,60
	másodrendű	—	6,10	6,10
Arpa	új. elsőrendű	—	5,90	6,10
	érett valós	—	5,80	6,10
Zab	elsőrendű valós	—	—	—
Tengeri	6. bálnási	—	5,75	5,95
	7. szennős	—	5,65	5,75
Repece	uj. káposztás	—	12,60	13,00
	bálnási	—	—	—
Isócs	—	—	5,10	5,30

A határidőfizetlet folyamán a következő kötelesek történtek:

Buza májusra . . . 7,86
Buza októberre . . . 8,05—8,04—8,01—8,02—8,03
Rozs májusra . . . —
Rozs októberre . . . 7,11—7,13
Zab májusra . . . —

Zab októberre . . . 5,28
Tengeri májusra . . . 5,52—5,55
Tengeri júliusra . . . 5,59—5,62
Repece augusztusra . . . —

Déli egy órákor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tözsden:

Buza májusra	7,87	pénz 7,88	árú
Buza októberre	8,01	8,02	
Rozs májusra	—	—	
Rozs októberre	7,11	7,12	
Tengeri májusra	5,54	5,55	
Tengeri júliusra	5,60	5,61	
Zab májusra	—	—	
Zab októberre	5,27	5,28	
Repece augusztusra	13,10	13,20	

Délután fél 5 órákor zárul:

Buza májusra	7,89	7,90
Buza októberre	8,01	8,01
Rozs májusra	6,90	6,90
Rozs októberre	7,10	7,11
Zab májusra	5,03	5,05
Zab októberre	5,29	5,30
Tengeri májusra	5,55	5,56
Tengeri júliusra	5,60	5,61
Repece augusztusra	—	—

A budapesti értéktözsde.

A mai értéktözsde irányzata tartott volt, anélkül, hogy lényeges árváltozások lettek volna. A zárlat csendes. A helyi piac üszletlen.

A déli tözsde eleinte gyenge volt, végül javult. A helyi piacon Közutikban voltak nagymérvű eladások, melyek az árakat teljesen nyomták, végül intervenciós vételek folytán behozták veszteségüket s valamivel javultan zárultak.

A valutapiac változatlan.

Ma koronajáradékban is fejlődött némi üzlet; eleintén lefelé irányultak, később azonban a pénzintézetek érdeklődtek az értékén s így javult irányzat kerekedett tulsulyra.

Az előtözsde:

Jegyzetek: Osztrák hitelrészvény 723,40—724,10. Osztrák-magyar államvasut 643,——644,50. Koronajáradék 91,25—91,45. Salgótarjáni köszénbánya r-t. 633,— korona.

A déli tözsde:

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 724,25. Osztrák hitelrészvény 722,80—723,50. Osztrák-magyar államvasut 642,25—643,75. Leszámlító bank 486,50. Rimamurányi vasműrészvény 578,——580,— korona.

Forgalomba került: 4%-os koronajáradék 91,40—91,75. Hazai bank részvény 224,—. Egyesült fővárosi takarékrészvény 2215. Magyar Országos Központi Takarékpénztár részvény 1377—1380. Magyar Ászialt részvény 350—352. Salgótarjáni köszénbánya részvény 632,——634,— korona árfolyammal.

Utótözsde. A 4 órai zárlatkor maradt:

Osztrák hitelrészvény 724,50. Magyar hitelrészvény 726,—. Leszámlító bank 488,—. Rimamurányi vasmű 581,—. Osztrák-magyar államvasut 642,60. Közutit vasut 614,—. Villamos vasut 318,— korona árfolyammal.

A budapesti terménýtözsde.

A terménýtözsdeben a szezonserű hangulatnak megfelelően alakult az árak és végül a terménýtözsdeleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar ——— korona, vörös aprószemű ——— korona, vörös erdélyi ——— korona, vörös bálnási ——— korona, középszemű ——— korona, naréyszemű ——— korona. Disznózsir: budapesti 56,50—57,50 korona, vidéki ——— korona. Táblaszalonna: légszárított vidéki ——— korona, városi 4 darabos 46,——47,— korona, 3 darabos 50,——51,— korona, füstölt ——— korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 18,75—19,— korona, 120 darabos ——— korona, 100 darabos 24,50—25,— korona, 85 darabos 29,50—30,— korona azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 18,75—17,— korona, 100 darabos 23,——23,25 korona, 85 darabos ——— korona. Szilvaiz: szilvóniai 18,50—19,— korona, szerbiai 18,50—17,— korona azonnali való szállításra.

A bécsi gabonatözsde.

Bécs, május 18. (A Budapesti Napló telefon-jelentése.) Az idő kedvezőre fordult s úgy ennek, mint new-yorki gyöngébb árjegyzéseknek következtében az irányzat különösen búzában bágyadtabb lett, egyéb árúban az irányzat meglehetősen tartott volt. Az üzlet gyöngye volt a részvétlenség miatt. Buza május—júniusra 8,03—8,02—8,04. Buza őszre 8,24—8,21—8,24. Rozs őszre 7,47—7,48—7,45—7,47. Zab őszre 5,61—5,60. Tengeri július—augusztusra 5,86. Rozs május—júniusra 7,30—7,35. Zab május—júniusra 5,43—5,45. Tengeri május—júniusra 5,75—5,76. Tengeri szeptember—októberre 5,97—5,98. Repece augusztus—szeptemberre 13,40—13,50 koronán. Felmondottak 2000 métermáza búzát és 3500 métermáza tengerit. A készáru piacán az üzlet jelentéktelen volt, a helyzet csak annyiban változott, hogy buza és zab öt fillérrel olcsóbban lett volna kapható. Eladnak 76 kg. raktáru-buzát 8,10 koronán a bécsi raktárból.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Szombat, 1900. május hó 19-én.

P. Bartolucci Viktoria assz. és Signorini Ferenc ur vendégfelléptével.

A proféta.

Nagy opera 5 felvonásban. Zenéjét szerz. Meyerbeer. Szövegét írta Scribo. Fordították Egressy B. és Szerdahelyi I.

Személyek:

Leyden	Signorini Oberthal	Ney D.
Frides	Bartolucci Jónás	Dalnoki
Berta	Rotter Mathison	Ney B.

Kezdet 7 órákor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1900. május hó 19-én.

Másodszor:

Juliette válópöre.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta Octave Feuillet. Fordította Huszár Vilmos.

Személyek:

D'Epinoy	Császár Klótid	Hegyesi
Juliette	Al-zeghy Rhodes	Mihályi
De Chagres	Gyones Sartigny	Horváth

Kezdet 7 1/2 órákor.

VISSZINHÁZ.

Szombat, 1900. május hó 19-én.

Elsőször:

Golgotha.

Dráma 3 felvonásban. Irta Philippi Félix. Fordította Rutkai György.

Személyek:

Prátorius	Szathmáry Ellen	Berzsei
Johanna	Jászai Bülau	Gál
Herbert	Góth Dorottya	Szörémy
Alfréd	Fenyvesi Ferenc	Balassa
Egon	Bihari Helén	Bálint

Kezdet 7 1/2 órákor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szombat, 1900. május hó 19-én.

Kadétkisasszony.

Operette 3 felvonásban. Irta Pásztor Árpád. Zenéjét szerzte Mader Raoul.

Személyek:

Williamson	Németh Leila Ullah	Bárdy
Lucy, leánya	Küry Robertson	Raskó
Billy	Szirmai Watkins	Kovács

Kezdet 7 1/2 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szombat, 1900. május hó 19-én.

El Párisba!

Látványos, zenés bohózat hat képből. Írták Helai Jenő és Makai Emil.

Személyek:

Sólyom	Füredi Mancsi	Láng E.
Szobránci	Kardos Boriska	Aranyossy
Mák Józsa	Sziklai Fülöp Tóbi	Giréthy
Osztopán	Boross Cscara	Margó

Kezdet 7 1/2 órákor.

URÁNIA SZÍNHÁZ

Kerepesi-ut 21.

Szombat, 1900. május hó 19-én.

A női szépség.

Kezdet 8 órákor.

FŐVÁROSI NYÁRI SZÍNHÁZ.

(Budán, a Krisztinavárosban.)

Szombat, 1900. május hó 19-én.

Másodszor:

Cyrano de Bergerac.

Romantikus dráma 5 felvonásban. Irta Edmond Rostand. Franciából fordította Ábrányi Emil.

Személyek:

Cyrano	Pethes Roxan	Hahnel
Christián	Szabó Mont Fleury	Faragó
Guiche gróf	Klenovics Bellerose	Sándor
Ragueno	Krémer Jodelet	Szalai
Le Bret	Sebestyén Liza	Tárnoky
Carbon	Szilágyi Mártha	Pajor
Lignière	Radányi D'Artagnan	Eröss
Valvert	Stoll Margherite	Kissné

Kezdet 7 órákor.

KISFALUDY SZÍNHÁZ.

Szombat, 1900. május hó 19-én.

A kut és a vadmacska.

(Szulamith-paródia.)

Énekes bohózat 3 felvonásban. Irta Miklós Imre. Az énekesrövegeket és cseppeket írta Kövessy Albert. Zenéjét összeállította Várdi Aladár.

Kezdet 7 1/2 órákor.

VÁROSLIGETI SZINKÖR.

Szombat, 1900. május hó 19-én.

Feld Irén k. a felléptével.

A vasszörny.

Színmű 3 felvonásban. Irta Onnet György. Fordította Fái J. Béla.

Kezdet 7 órákor.

PETANOVITS Metropole-szállója.

Ma Ifj. Oláh Józsi kedvelt zenekara játszik. Színház után teljesen friss vacsora. A gyönyörű teli kerten kívül a mulatságok, lakodalmak, bankettek megtartására igen alkalmas díszes fehértetér és elegáns különszobák állanak a vendégek rendelkezésére.

Olaszország

Remekei.

Olaszország és az olaszok műkincseinek mintegy 2000 fényképből álló gyűjteménye. Remekek diszaltum hosszukás negyedréte formában.

A teljes mű 30 füzetből áll, ára füzetként I K. 20 fill. Megjelenik havonként kétszer. — Igazgató:

Laurenci Gula.

A magyar kiadás szerkesztője:

BOROSS VILMOS.

A kiadásunkban legközelebb megjelenő, páratlanul szép és gyönyörű diszaltum, mely minden részében kizárólag a legkiválóbb intézetekben készült, művészi elrendezése és fényes kiállítása, valamint nagy, pompás és tiszta fényképfelvételei által elsőrangú alkotásnak hódít majd az egész művelt világon. — A műbe felbontott képek, melyek teljes és tiszta egészét képezik Olaszország természet szépségeinek és gazdag műkincseinek, az olasz vidék bohát ismerete s az ottani építészeti, festészeti és szobrászati páratlan műveinek alapos tanulmányozása alapján választottak össze és rendezték el.

A füzetek két hosszukás nyolcadrés oldalán a szerkesztő jeles tollából, aki alapos ismerője Olaszország tájainak, népeinek és műkincseinek, lebilincselő szöveg szolgálatára emelt cicerone gyantán. — E mű össze nem hasonlítható az eddig Olaszországról megjelent selejte vásári munkákkal és ezek elmosódott és tisztátalanul nyomott címléivel; e diszaltummal

monumentális remekművet alkotunk

az olasz klasszikus földről, olyan nagyszabású művet, melynek értéke minden időben maradó lesz s a melynek jelentőségét az Olaszországot szerető és ismerők legelőször közelebbi körökben éppen úgy, mint a művészetet kedvelők, művészek és tudósok között a legmeglegben fogadják és elismerik.

A képek hibátlan tisztasága és azoknak a legapróbb részleteig tökéletes előssége folytán a remekmű egyuttal nélkülözhetetlen munka a művészek különböző ágának tanulmányozásánál.

A füzetek 1 korona 20 fillérnyi ára e terjedelmes és nagybecsű műveléssel teljesítmény mellett páratlanul olcsó.

Előfizetések elfogadtatnak a „Budapesti Napló” kiadónál.

(Budapest, József-körút 18.)

Előfizetési ár:

6 füzetre 7 kor. 20 fill.

12 " 14 " 40 "

18 " 21 " 60 "

30 " 36 " 80 "

A kiadóhivatal,

Budapest, V. Mária-utca 11.

A munka elkészülté után belti ára lényegesen magasabb lesz. — A második füzet kiadása után közhétenként egy-egy újabb füzet jelenik meg.

— Az egész mű 1900. karácsonyra készen lesz.

FOLIES CAPRICE

Ma nagy ujdonsági est!!

11 órákor: Die Hochstaplerin.

Bohózat Leitner H. 151.

Megelőzőleg 10 órákor. Megelőzőleg 10 órákor

Szenzáció ujdonság! A csonkafülv ember.

Bohózat. F. de Croiset eszméje után írta Etienne. Rendező Rott S.

Személyek: Bachruch Jeremiás zabnagykerekedő Pfeifer M. Céli, neje Schindlerová G. Hajnalka, leányuk Ferenczy Za. Dr. Kazar Ede ügyvéd, melleleg milliomos Rott S.

Dr. Spitz Gerő, ideggyógyász Steinhardt G. Szimathy Leó hírlapíró Fürst B. Gedeon, Dr. Kazar szolgája. Perdi Gy. Adonyi Mariska műlovárnő Jungwirth C. Lili, szobaleány egy budapesti nagszállóban St. Longyel G. James, főpincér Echten K.

Ujgárúrus, távirószolga. Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Ujgárúrus, távirószolga.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Történet napjainkban, egy elsőrangú budapesti nagszállóban, Dr. Kazar külön lakosztályán.

Minden azó egyszeri beiktatása post
betétkből 3 kr. Címzett elutazott hi-
redetéseket külön 30 kr. kincstári
bélyegdí jár.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetőkre díjmentesen ad fel-
világosítást a kiadóhivatal: József-
körút 18. szám.

Levélbeli tudakozásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyeggel kell mellékelni. Tudakozásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatalnál mindig közölni kell.

APRÓ HIRDETÉSEK

ELŐFIZETÉSEK

BUDAPESTI NAPLO

részére

a kiadóhivatalban

József-körút 18.

ratamint a következők de-
tázásokban:

Breuer nővér, Teréz-kör-
út és Podmaniczky-utca
szok.

Nemesek-féle tőzsdé Pe-
tősi-tér.

Benda József, Andrásy-
út 50.

Somogyi V. donány-nagy-
tőzsdé, Kerepesi-ut. 1.

Deutsch Miksa, Andrásy-
út 38.

Szántó Mór tőzsdéjében.
Kecskeméti-utca 14.

Weitzendler Jakab, Király-
utca 1.

Blockner J. hirdetői iroda
IV. Sütő-utca 6.

Elek Bernát hirdetői iroda
V. Fűrdő-utca 6.

Fischer J. D. hirdetői iro-
da IV. Zsitvany-utca 7.

Goldberger A. V. hirdetői
iroda IV. Váci-utca 9.

Haasenstein és Vogler hird.
iroda V. Dorottya-ut. 9.

Leopold Gyula hirdetői iro-
da VII. Erzsébet-kör-
út 14.

Messe Rudolf hirdetői iro-
da VII. Károlykört 9.

Schwarz József hirdetői
iroda V. Marokkó-ut. 4.

Tanczer Gyula hirdetői-
iroda IV. Szerviztér 8.

S. H. 27.

Márciusba kiadókba küld-
dött levelem nem kap-
ta? Jelezzé hová írjak
biztos címen? Földje.

6256

Kicsi feleségem.

Ne haragudj, hálá isten-
nek tévedés volt. Szeret-
lek mindig örökké, nekem
is nagyon fájt, de úgy
hittem úgy van. Szeressél
mint én szeretlek, millió
csók, örökké hű Abbu-
kádtól.

6258

Castor és Pollux

igen örülnek Nagysádotk
becses leveleknek a szom-
baton este okvetlen jel-
sznek, remélem, hogy
most már valóban lesz
szerecsényük.

6256

Franciák tanit

gyors sikerrel francia ki-
asszony, rendkívül me-
rekeik áron. Cím a kiad-
hivatalban. 2931

Ruha-varró, ó

kitűnően jártas, olcsón
vállal munkát, melyet a
saját lakásán készít el.
Renoválókat is végez
kitűnő ízléssel. Cím a ki-
adóhivatalban. 2927

Könyvművelő, ki

lithográf, és jó fel-
szerelt géppel és min-
denmire a szakmához
tartozó anyaggal rendel-
kezik, óhajd egy hivatal-
ban, takarékpénztár vagy
biztosítótársaságnál évi
vagy havi bérösszeget
(Pauschal) foglalkoztat
nyerni. Ajánlatokat, Kö-
nyvművelő címen a ki-
adóhivatal továbbít. 2923

Ügyes szabó, és

házhoz keresek. Cím a
kiadóhivatalban. 2926

Pénzbeszedőnek,

felügyelőnek, raktárnok-
nak vagy más íj fajta ál-
lása ajánlok egy volt
kereskedő, értelmes jó me-
gjelenésű, esetleg biztosít-
kót is nyújt. Cím a kiad-
hivatalban. 2910

Kék vasszerelvények

kérdési a színpadon, is-
merkedés hogyan lehet-
sége. Drága sorait
„Gyula” címre kéri a ki-
adóhivatalban.

Egy 12

személyre való kina-estűst
évesköz, tokban, majd-
nem új, jutányosan eladó.
Cím a kiadóhivatalban. 2922

Nagyvendéglő,

jó forgalom, vasúti állom-
ás helyben, minden ké-
nyelemmel és tágas helyi-
ségekkel ellátva, szálló-
szobák, kávéház és
mésárszékek, szabad-
kézből eladó. Cím a ki-
adóhivatalban meg tudható. 6201

Megvételre

keresek köz alatt egy
nagy állványos órát,
ebédülőszobába. Cím a ki-
adóhivatalban. 2930

Sarokbúthelyiség

két utca nyíló, mindenre
alkalmas, azonnal kiadó,
ugyanott több kisebb-
nagyobb lakás is azonnal
vagy augusztusra olesón
kiadó. Cím a kiadóhiva-
tálban. 2932

Pénzbeszedői,

raktárnoki, felügyelői vagy
más megfelelő állást ke-
resek egy jelenleg vidéki
kereskedő (esetleg bizto-
sítékkal). Cím a kiad-
hivatalban. 2898

Nagyon jó

forgalom fehérvár, himző-
és előnyömdá-intézet élénk
helyen, több év óta fenn-
áll, családi ok miatt eset-
leg azonnal eladó. Cím a
kiadóban. 2905

Több szoba

butort óhajtok venni al-
kalmi vagy olcsó áron.
Ajánlatok a kiadóhiva-
tálba „Tiszta butor” jel-
léllel kérés az ár és bu-
torok árak megjelölésé-
vel. 2915

Férő, női-divat

és rövidáru-üzlet vidéki
város főterén, olcsó bolt-
bőr, azonnal eladó, az írt
értéke berendezéssel
együtt körülbelül 8000
korona. Cím a kiadóhiva-
tálban. 2899

Bérletet

keresek nagyobb birtokot
bérben, teljes felszerelés-
es természetű azonnali át-
vételre, a felszerelés és
termés értéke fejében, egy
budapesti 3 emeletes új
házat adnék át, mely min-
den levonások után 2500
forintot jövedelmez tisz-
tan. Ajánlatokat „Bérlet”
jelzővel a kiadóhivatal
továbbít. 6200

Jobb

izraelita családhoz való
tanuló teljes ellátást kap-
hat distinguit családánál,
a Kerepesi-ut közelében.
Cím a kiadóhivatalban. 2833

Jókat díszkiadás

olcsón eladó. Cím a ki-
adóhivatalban. 6243

Írásbeli munkát,

címzalagot, másolatokat
stb. elvállal jó írásbeli
hőgy. Cím a kiadóhiva-
tálban. 2857

Cukorka- és

csomagoló-üzlet más válla-
lat mint azonnal eladó.
Cím a kiadóhivatalban. 2925

Teljes ellátást

kapnak egy tisztességes
ember, egy intelligens
uróknál a Dohány-utca-
ban, a két színház köze-
lében. Cím a kiadóhiva-
tálban. 2889

Házassulandók

figyelmébe.
12 szobás lakás teljes
berendezése ház el-
adás folytán szabad-
kézből eladó, megbí-
zható vevőnek részben
hitelben is. Cím a ki-
adóban. 6257

Magasabb

állásu magán- és áll.
hivatalnokok, iparo-
sok és kereskedők
kedvező feltételek
mellett pénzkölcsönt
nyerhetnek. Megke-
resések „Coulans 1000”
jelző alatt a lap ki-
adóhivatalához inté-
zendők. 6255

Kiadó szoba

a Kerepesi-ut-on a Nép-
színház mellett egy csi-
nosan burtozott kábila-
kos flegmentes utca-
szoba, tágas előszobával,
külön bejárattal a lépcső-
ből azonnal kiadó. Cím a
kiadóhivatalban. 2900

Kiadó.

Egy burtozott szoba és
konyha a Hermina-utca-
ra, a villamos vasúti meg-
állóhely közvetlen közelé-
ben, gyönyörű helyen, ju-
tányosan kiadó a nyári
idényre. Cím a kiadóban. 2869

Magy. kir. Államvasutak.

Hirdetmény.

A magyar királyi Állam-
vasutak igazgatósága nyi-
lvános ajánlati tárgya-
latot hirdet a Ruttkai ál-
lomáson létező felvételi
épület bővítéséhez és át-
alakításához szükséges
építési munkák végre-
hajtására.

A tervek, a költségvetés,
és az egyetértőjezők,
a szerződési tervezet,
az ajánlati minta, a pályá-
zati feltételek, valamint a
munkák végrehajtásához
kötött feltételek Budapest-
ben, a magyar királyi Állam-
vasutak igazgatósága ma-
gaséptimányi igazgatósá-
gában (VI. Teréz-körút
56. szám III. emelet 14.
szám) és Miskolcon az
üzletvezetőség pályafert-
társai osztályában a hi-
vatatos órák alatt megte-
kinthetők.

Az ajánlatok legkésőbb
1900. évi június 6-án,
déli 12 óráig nyújthatók
be a Budapesti igazgatósá-
gi épületi főosztálynál (VI.
Teréz-körút 56. szám II.
em. 10. ajtó).

Az ajánlatok egy kor-
nás, az ajánlatok mellé-
kelni ikenként 30 fillér
bélyeggel ellátva, lepecsé-
lyezve és követező felirattal
nyújthatók be:

„Ajánlat a ruttkai fel-
vételi épület bővítésére és
átalakítására.”

Csak az összes mun-
kára tett ajánlatot fog-
nak figyelembe vételni.

Az ajánlat benyújtását
megelőző napon, vagyis
1900. évi június 6-án,
déli 12 óráig 4400, azaz
négyezer négyszáz korona
bánapénz teendő le a
magyar királyi Állam-
vasutak főpénztáránál (VI.
Andrásy-ut 75. sz. föld-
szint) akár készpénzben,
akár állami letétkeze-
re alkalmas értékpapirok-
ban.

A bánapénzt szöle-
tegetty az ajánlat hoz nem
esetanoló.

Az értékpapírok a leg-
utóbb jegyzett árfolyam
szerint számíthatnak, de
a növértéken felül számi-
tásba nem vétetnek.

Csak idejelenként be-
vezetett írásbeli ajánlatok
szolgálatnak a tárgyalás
alapján.

Posta útján beküldött
ajánlatok és bánapénzek
terítvevényre adandók
fál.

Budapest, 1900. évi máj-
us hóban.

Az igazgatóság.

Utánnyomás nem díjazt.)

Közép-osztály.

Ferenc József-kabát 4 frt
Jaquet — — — — 3 frt
Frack — — — — 5 frt
Nadrág — — — — 2.50.

Rothberger Jakab,

Kristóf-tér 2. I-s emelet.

Magy. kir. Államvasutak.

Pályázati hirdet-
mény.

A magy. kir. Állam-
vasutak igazgatósága az 1.000.
évi szeptember 6-ától 1.01
1901. évi augusztus 5-ig
végeztetendő időre szük-
séges 8400 q. 65 fcs repce
olaj és 1200 q. kenő rep-
ceolaj szállítása iránt
ezennel nyilvános pályá-
zatot hirdet.

A kiírt mennyiségek
csak a megközelítő szük-
ságot képezvén, ennélfog-
va az igazgatóság fen-
tartja magának azt a jog-
ot, hogy ezen mennyi-
ségeknek egy negyedét
többet vagy kevesebbet
szállíttasson és hogy a
kiírt összmennyiség ere-
gje tetszők szerint éke-
g vagy kevesebbet megre-
ndelhesen.

Az ikenként egykoronás
okmánybéllyelgel ellátott
ajánlatok lepecsételt leg-
később 19.01. évi június
16-án, déli 12 óráig a
magy. kir. Államvasutak
anyag- és leltár-beszere-
zési osztályánál benyuj-
thatók, vagy postán oda
küldendők.

Bánapénz gyanánt az
ajánlatot olaj értékeknek
5/10-a legkésőbb 1900. évi
június 16-án déli 12
óráig a m. kir. Állam-
vasutak budapesti főpénz-
tárába letennők.

Szállításra néző mérv-
adók és kötelezők a
122291/98. számú általá-
nos szállítási és a fenti
anyagok szállítására vo-
nalkozó 39989/92. számú
különleges feltételek.

A szállításra vonatkozó
egyéb részletes módo-
zatok az igazgatóság
anyag- és leltár-beszere-
zési szakosztályában, va-
lamint az üzletvezetősé-
gének és a hazai ipar-
és kereskedelmi kamarák-
nál megtekinthetők.

Ezen részletes módo-
zatok leírása az ajánlatot
tenni szándékozónak a
fentvezetett anyag- és
leltár-beszerezési szakos-
ztály által ingyen adatik
ki, vagy kívánatra postán
megküldetnek.

Budapest, 1900. évi máj-
us hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnyomás nem díjazt.)

Magy. kir. Államvasutak.

Hirdetmény.

(Az osztrák-magyar szo-
melyforgalmi díjszabás V.
füzet kiadása.)

A magy. kir. Állam-
vasutak igazgatóságtól volt
értesítés szerint egyrészt
a szab. osztrák-magyar
Államvasut-társaság, a cs.
kir. szab. déli vaspályá-
társaság és a m. kir. Ál-
lamvasutak Állomási,
másrészt a szlovéniai
drávavidéki h. 6. vasutak
Állomási közötti közvet-
len személyforgalomban
folyó évi július 6-án új
díjszabás (V. füzet)
lép életbe, mely módosi-
tott díjszabási határozá-
myokat és új menetdija-
kat foglal magában.

Ezen új díjszabás által
az 1899. évi október 6-
ától érvényes hasonló
díjszabás érvényen kívül
helyeztetik.

Az új díjszabás a m.
kir. Államvasutak díjsza-
bás elárúsítási irodájában
(VI. Csengery-utca 33.
sz.) 20 fillértől lesz kap-
ható.

Budapest, 1900. máj. 12.

Az igazgatóság.

(Utánnyomás nem díjazt.)

Tűzmentes

pénzszekrényeket,

kassettákat,

villamos vészjelző pénz-
szekrényeket, pánccsek-
rényeket és masolópé-
reket legjobb kivitelben és
legolcsóbban szállít

HESKY TESTVÉREK

cs. és kir. szabad. hazai
pénzszekrénygyára

Budapest, VI. Szabolcs-ut. 4.

Erdély

részére főraktár:

REMYNIK VIKTOR

vas-nagykereskedő

— Koleszvár. —

Zálogházi

cédulákat veszek. Eladók

13 latos ezüst evőeszkö-
zök, grammja 5 kr., gi-
randolok, grammy 5 kr.,
hatalmalkák, tálcák,
grammja 6 kr., 12 darab
ezüst evőeszköz 6 frt 50
kr., teljes 12 személyre
való teljes evőeszközöket
138 frittól kezdve, dus vá-
laszték mindennemű
ezüst műtőes tárgyak-
ban, arany ferfilánek kö-
löggróval, grammja 85 kr.,
masszív arany gyűrűk 2
frt 40 krtól, tula remon-
tált órák 6 frt. Grünberger
Ármin Béla örökösei Bu-
dapest, IV. Városház-tér
9. I. em. 23. Hárisházar.
Képes árjegyzéket bér-
mentve és ingyen.
Részletfizetésre is.

500

házhely eladó Kispeszt-Szent-
Lőrincen. A vételár egész-
fél- és negyedéves, sőt
negyzegeleként heti egy
krárcsóról részletekben is
törleszthető. Ezen házhe-
lyek villák, családiházak
és gyárak építésére rend-
kívül alkalmasak. F. 6.
augusztus 1-től 5 percen-
ként villamos közlekedés.
Bővebb felvilágosítás szre-
zethet Schiffer Miksa
okl. mérnöknl. Budape-
sten, VI. Szobli-utca 5.
Podmanitzky-utca mellett
és a postamesternél Szent-
Lőrincen Diófásor.

600

házhely eladó Kispeszt-Szent-
Lőrincen. A vételár egész-
fél- és negyedéves, sőt
negyzegeleként heti egy
krárcsóról részletekben is
törleszthető. Ezen házhe-
lyek villák, családiházak
és gyárak építésére rend-
kívül alkalmasak. F. 6.
augusztus 1-től 5 percen-
ként villamos közlekedés.
Bővebb felvilágosítás szre-
zethet Schiffer Miksa
okl. mérnöknl. Budape-
sten, VI. Szobli-utca 5.
Podmanitzky-utca mellett
és a postamesternél Szent-
Lőrincen Diófásor.

600

házhely eladó Kispeszt-Szent-
Lőrincen. A vételár egész-
fél- és negyedéves, sőt
negyzegeleként heti egy
krárcsóról részletekben is
törleszthető. Ezen házhe-
lyek villák, családiházak
és gyárak építésére rend-
kívül alkalmasak. F. 6.
augusztus 1-től 5 percen-
ként villamos közlekedés.
Bővebb felvilágosítás szre-
zethet Schiffer Miksa
okl. mérnöknl. Budape-
sten, VI. Szobli-utca 5.
Podmanitzky-utca mellett
és a postamesternél Szent-
Lőrincen Diófásor.

600

házhely eladó Kispeszt-Szent-
Lőrincen. A vételár egész-
fél- és negyedéves, sőt
negyzegeleként heti egy
krárcsóról részletekben is
törleszthető. Ezen házhe-
lyek villák, családiházak
és gyárak építésére rend-
kívül alkalmasak. F. 6.
augusztus 1-től 5 percen-
ként villamos közlekedés.
Bővebb felvilágosítás szre-
zethet Schiffer Miksa
okl. mérnöknl. Budape-
sten, VI. Szobli-utca 5.
Podmanitzky-utca mellett
és a postamesternél Szent-
Lőrincen Diófásor.

600

házhely eladó Kispeszt-Szent-
Lőrincen. A vételár egész-
fél- és negyedéves, sőt
negyzegeleként heti egy
krárcsóról részletekben is
törleszthető. Ezen házhe-
lyek villák, családiházak
és gyárak építésére rend-
kívül alkalmasak. F. 6.
augusztus 1-től 5 percen-
ként villamos közlekedés.
Bővebb felvilágosítás szre-
zethet Schiffer Miksa
okl. mérnöknl. Budape-
sten, VI. Szobli-utca 5.
Podmanitzky-utca mellett
és a postamesternél Szent-
Lőrincen Diófásor.

600

házhely eladó Kispeszt-Szent-
Lőrincen. A vételár egész-
fél- és negyedéves, sőt
negyzegeleként heti egy
krárcsóról részletekben is
törleszthető. Ezen házhe-
lyek villák, családiházak
és gyárak építésére rend-
kívül alkalmasak. F. 6.
augusztus 1-től 5 percen-
ként villamos közlekedés.
Bővebb felvilágosítás szre-
zethet Schiffer Miksa
okl. mérnöknl. Budape-
sten, VI. Szobli-utca 5.
Podmanitzky-utca mellett
és a postamesternél Szent-
Lőrincen Diófásor.

600

házhely eladó Kispeszt-Szent-
Lőrincen. A vételár egész-
fél- és negyedéves, sőt
negyzegeleként heti